ЭhЭ ХҮРЭНГЭТНАЙ БЭЛЭН ГҮ?

шанартай үрэhэнhөө —үндэр баян харин адаг муу үрэhэнhөө—ахир абахаш гэжэ урдань таряаша зон айгаа.

тэдэнэр үрэhэ хүрэнгынгөө таряа шахуу илгажа, сэбэрлээд, эгэл, сүнэлэгтэй хэжэ, нюдэнэй сэсэгынгүй нарин нягтаар хадагалдаг бэ-

удха шанарые ойлгожо ядахаар Альган дээрээ хэхэдэ хуба эрдэни шье холисогүй аржагар томо ороо-дэшье элбэг ехэ таряан гараха ин улеэхэдэ хиндэжэ байха нарны-ан, элдэб hолоомо hонго, шулуу шо-ой ороohонhоо ягаад ехэ ургаса га-Мадээжэ.

жэлдэ ороohо таряанай элбэг баян аг турүү ажахынуудые абаад үзэсэ газараа эзэн ёноор эдлэхэ, элдүү-гаа таатай зохид хаha сагтань та-ынгаа хажуугаар эгэл эрхим ша-ө бэлдэхэ хэрэгтэ гол анхарал хан-

ын аймагай Тарбагатай нютагай лхоз бүхы таряагаа жэлhээ жэлдэ тай үрэhөөр тариhанай ашаар лэ н гасуур, хагсуу хүйтэн уларилтай ехэ ургаса ургуулна. Колхоздоо хо-лдэ агрономоор хүдэлжэ байдаг Ан-Харитоновна Копылова таряанай эхэ, бэлдэхэ, хадагалха гэхэдэ, ун-адиха хоолоо мартахаhаа наагуур Маяк» колхоз үрэhэ хүрэнгээ эрлээ, хаha сагтань бэлдэгүй гэжэ байгаагүй. Мүнөөшье ерэхэ эн хүрэхэ үрэhэ хаагаад, тэрэнээ hайнаар сэбэрлэжэ, ын шанарта хүргөөд, аар хадагалжа байна. ылова манай «Буряад ртэдэ бэшэhэн ста-ьигэжэ хэлэнэ: «Та-эн гэшэ амиды бодос ээ тэрэ үбэлдөө hайн адагалагдажа, амарха ыз үбэлэй хүйгэндэ сэ-жэ хаха бута наннаа-а гэшэ гэмтэ хэрэг». лэнэ.

Хяагтын аймагай олхоздо дүршэл ехэ-ай бэрхэ агроном Ф. С. дэлдэг. Гол түлэб энэ хүсэл оролдолгоор ынуудтэ түс ажахы аагаа нютагтаа таа-руу, hайн шанартай, 2-дохи, 3-дахи репродукциин үрэhөөр таридаг болонхой. Байгша ондо Хяагта, Хүдэри нютагаар тон ган гасуур болоhон бэрхэтэй хүндэ уларилтай жэлдэ энэ колхоз аймаг соогоо эгэл hайн ургаса хуряагаа. Бүхы тарялалгай га бүриhөө дунда зэргээр 10,3 центнер ороohо ургуулhан. Түс колхоздо Петр Жарниковай даадаг бригадынхид аяар 2700 шахуу гектар газарай га бүриhөө 11,5—12 центнер таряа абаа юм.

Тинхэдэ hайн шанартай үрэhэ хүрэнгэ болдэхэ хэрэгтэ hаналаа ёноор табяагүй байhан газарта үрэ дунгынь тад ондоо. «Родина» колхозтой аб алин эрхэ байдалда байhан аймагай Хяагтын совхозые (главна агрономынь М. Оздоноев) абаад үзэе. Ажахынхид үнэгэгнэ хабар бүхы тарялаагаа тон муу, хахадынь шахуу элдэб холисотой, тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй үрэhөөр хээ hэн. Тэрэнэйнь үрэ мүнөө балнысса харагдажа байна. Совхоз аймаг соогоо эгэл бага — гектарай ороohоол 6,3 центнер ороohо абаа. Мүнөөшье эндэ үрэhэ хүрэнгэ сэбэрлэлгэ тон ехээр ушкагайрна.

Түс аймагай «Дружба» колхоз (главна агроном Л. Филиппов) байгша ондо баhал бирагүй муу ургаса хуряагаа. Бүхы тарялан дээрэhээ гектарай миил 6,5 центнер ургаса абтанхай. Эндэ үлүү ехэ ган гасуршье болоо бэшэ Харин hайн шанартай үрэhэ бэлдэхэ, тэрэнээ зүбөөр хадагалха хэрэгтэ анхарал ёноор табяагүйнь эли. Юуб гэхэдэ, энэл колхозой эдэбхитэй шударгы бригадир Пурбо Чагдуровай даадаг бригадынхид үрэhэ хүрэнгээ нарин нягтаар сэбэрлэhэн, бэлдэhэнэй ашаар лэ аяар 1900 гаран га дээрэhээ гектарай 9,5 центнер ургаса хуряаhан байна бшуу.

Иимэ жэшээнүүдые дурдаха болоо hаа заhагүй. Теэд бүхы дээрээ республика доторнай ерэхэ жэлэй тарилгада хэрэгтэй үрэhэ хүрэнгэ бэлдэхэ хүдэлмэри хэлэшэгүй муугаар ябуулагдана. Ноябриин 20-ной мэдээгээр аймагуудта бии байhан бүхы тарялалгай үрэhэнэй аяар 90 шахуу процентнь тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй, ургаха шадалараа муу, шинэ нойто ехэтэй байна. Таряа ехээр хэдэг суутай Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Зэдын аймагуудшье мүнөө хүрэтэр үрэhэ хүрэнгээ бэлэн болгоогүй. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй колхоз, совхозуудта хүрэнгэдэ хаагдаhан гансахан шэнисын 123,3 мянган центнер үрэhэнэйнь аяар 107 мянган центнерынь тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй, сэбэрлэгдээшьегүй, эндэ тэндэ талаар, задагай тоогууд дээгүүр хэбтэнэ. Иимэрхүү байдал Баргажанай, Сэлэнгын, Түнхэнэй, Захааминай, Хоринай аймагуудта үзэгдэнэ.

Энэмнай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд, бригадириуудай ажалай ехэхэн дутагдал гэшэ. Мүнөө таряа хуряалга дүүрэhээр үни болобо. Машина техникэ, хүн зоншье хаа хаанагүй олон байна ха юм. Илангаяа намартаа үрин дулаан, үрэhэнэй таряа сэбэрлэхэдэ тон таатай саг байгаа бшуу. Үнэнэ сагаа дэмы гээгээд, яргинама хүйгэнэ үрэhэсэ сэбэрлэбди гэжэ шанарынь бүри муудхаажа гү, али хабар хожом болоhон хойно яаржа тэбдэжэ байгаад, үрэhэсэ дутуу ядуу бэлдэжэ таридаг заншалаа орхихоор болоо. Үрэhэ сэбэрлэхэ, тарилгын шанарта хүргэхэ хүдэлмэриие гэдэргэ тагаха саг hалаа. Үрэhэ сэбэрлэлгые эрид хурдахаял, Ерэхэ жэлэй тарилгада эрхим шанартай үрэhэ бэлдэхэ гэшэ мүнөөдэрэй гол зорилгонуудай нэгэн болоно.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

42-дохи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

№ 276 (10953) | 1965 оной ноябриин 23, вторник | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй XXIII съездые үгтуулан

ВАХТАДА ЖАГСАhАН АЛЕКСЕЙ

Алексей Николаев уран гартай токарь гэжэ хүдэлмэришэдэй дунда сууда гаранхай. Заводой хүдэлмэришэдэй дунда алдаршаhан Алексей Эрхүүгэй Алайрай аймагhаа ерэжэ, Ленинэй орденто локомотив-вагонно заводто ажалда ороhон юм. Эндээ 1961 он болотор токарёор ажаллахадаа, бултанай дунда үндэр бүтээсэ түйлдаг байгаа. Тэрэ 1962 ондо коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ заводой түрүүшын бүлэгтэй суг хүртэhэн байна. Үнэрэгшэ жэлдэ Улаан-Удын судна заhабарилгын заводто ерэhэн Алексей, ажалда ороhон түрүүшын үдэрhөө уран бэрхэ токарь байhаная харуулжа эхилhэн байгаа.

Ажал хүдэлмэрээ оорынгөө табан хургандал мэдэхэ болоhон Алексей заводой түрүү хүдэлмэришэдэй тоодо оруулагдажа, заводой Хүндэлэлэй самбарта гаргагданхай. Мүнөө заводой техническэ шалгалтын таhаг нүхэр Николаевай хэhэн бүтээhэн продукциие шалгалтагүйгөөр, сэхэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гэhэн тамга Алексейдэ барюулаа.

Үндэр бүтээсэтэ ажалаарал суурхаhан Алексей Николаев болохойо байгаа партийн XXIII съездын хүндэлэлдэ долгэрhэн социалис мурысөөнтэ оролсобо. Тинхэдэ нүхэр Николаев жэлэйнгээ түсэбые байгша ондой декабриин табанта дүүрэхэб гэhэн уялга абаhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: токарь А. Николаев ажалдаа.

Д. БАЛДАНОВ.

ҮНЭТЭ ҮҮСХЭЛ ДЭМЖЭНЭЛ

Партийн XXIII съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаhан үдэрhөө хойшо Шулуутайн леспромхозой модошод хамаг хүсэ шадалаа элсүүлжэ ороихой. Модо бэлэдхэлэй Бэшүүрэй участогай коллектив эдэ үдэриүүдтэ үндэр бүтээсэтэ ажалаараа шалгаржа ябана.

Леспромхозой модо бэлэдхэлэй участогуудта ЛВРЗ-гэй коллективэй үүсхэл дэмжэгдэжэ, партийн съездын хүндэлэлдэ дэшэлүүлэгдэhэн уялганууд абтажа байна. Бэшүүрэй участогта нухэд Красновой, Таюрскийн хүтэлбэрилдэг бага комплексно бригаданууд жэлэйнгээ түсэбүүдhээ гадуур түс буридөө гурба мянган кубометр модо бэлэдхэхэ гэhэн уялгануудые абаа.

Нухэр Таюрскийн бригада жэлэйнгээ түсэбые үрэшалан дүүргэжэ, Октябриин hайндэрые үгтаа hэн. 18 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даалгабаряа 171 кубометрээр үлүүлэн дүүргэhэн байна. Тэрэшэлэн нухэр Поляковой, Красновой бригаданууд hара бүриэ хоёр мянгаhаа 'дээшэ кубометр модо бэлэдхэн таллуулна.

Г. МИХАЙЛОВ.

Коммунис ажалай ударник В. Н. Жербаковой хүтэлбэрилдэг 56-дахи оньhожоруулмал электро-хабсаргагшадай бригада hайнаар ажаллана. Баргажанай ГЭС барилсажа байhан энэ бригадынхид партийн XXIII съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаад, хабсаргалга хэхэ даабаряа болзорhоонь урид дүүргэхэ гэжэ оролдоно. Нүхэр В. Н. Жербаков слесарь, гагнуурша, электрик, барилгашан мэргэжэлтэй. Бригадын гэшүүд тэрээнhээ жэшээ абажа, хэдэн мэргэжэл шудална. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (баруун гарhаа) Владимир Николаевич Жербаков автомашинын жолоошон-хабсаргагша, электро-гагнууршын мэргэжэл шудалhан Николай Прокопьевич Козулин хоёр.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

3000 ХҮН СЭНГЭБЭ

Улаан-Удэ хотын ажалшадай үнинэй хүлеэhэн «Прогресс» кинотеатрай ехэ залынь ашаглалгада үгтэбэ. Үргэлжэ аад, ехэнүүд шэлээр хаканууудаа шэмэглэhэн уужам залынь холоhоо харахада hайхан, гоёшье гээшэнь! Үүдэ ороhоор билет худалдаха касса. Эндэhээ саашаа уужам hаруул фойе. Досоонь ороходо нюдэнэй баясама гоё hайхан мебель, хэрэгсэлнүүд. Тэрэ саада ханадань оркестрэй наадаха сценэ, нүгөөдэ хажуудань буфет.

«Прогресс» кинотеатрай барилгада хабаадалсаhан 834-дэхи мостопоездын барилгашад ехэ залыень болзорhоо урид ашаглалгада оруулжа, городойнгоо ажалшадые баясуулба, омогорхуулба ха юм. Эдэнэр барилгаяа түргэн саг соо хэжэ дүүргэхын хойноhоо ороldон 2—3 халаанда хүдэлжэ байгаад, хүдэлмэрээ хэhэн, бүтээhэн байна.

Үсэгэлдэр ашаглалгада үгтэhэн ехэ зал соо «Гранатовый браслет» гэhэн үргэн экран дээрэ харуулагдадаг үнгэтэ фильм үдэрэй хоёр часаа харуулагдажа эхилбэ.

—Кинотеатртамнай үргэн экран дээрэ харуулагдаха фильмүүд хоёр зал соо гаргагдажа байха юм. Ехэ зал соомнай нэгэ доро 600 хүн ороо, кино хаража байха аргатай. Ингэжэ үсэгэлдэр 3000 хүн шэнэ кинотеатртаа ороо сэнгэбэ,— гэжэ кинотеатрай администратор К. П. Козлова хөөрэнэ.

...лгэ—мүнөөдэрэй гол шухала хэрэг

АЛГААД ҮЗЭХЭДЭ, ИИМЭРХҮҮЛ БАЙНА

...hаагай совхозоор ябаг-...шье үдэр hэн. Ye ye ...ыгаар hалхилааднье ...дүрбэдэхи отделени, ...тосхон хүрэжэ ерэбэб-...хозой hаалинин томо-...ни. Түс фермэдэ ажа-...рим тон hула гээшэ ха ...р мэдээ hэмди. Юуб ...аа хорёонь сэбэрлэг-...ай. Үбhэ hолоомоншье ...өөгдөөгүй байба.

...дашаа соо ороходо на-...йгаараа нара хараша-...шахуу туралнууд дүр-...өрээ шэшэрэлдэн бай-...ал эдэ туралнууд хаа-...лха юм. Эхынгээ hү ...дихэгүй. Тиихэдэ нэ-...нэгэншье грамм үү-... Имаргал hайндэрэй hүүлээр гэжээл үгэжэ эхилээ. Мүнөөнhөө мууданhан туралнуудые үбэлэй сагта таргалуулха гээшэ бэрхэтэйл хэрэг ааб даа. Туралнуудта үбэлэй үедэ эдеэлүүлхэ түсхай рацион табигдаагүй байба. Үбhэ тэжээлээр дутуу, малдаа эдюулхэ hолоомо багатай аад, тэрэнээ туралайнгаа доро дэбдинэ. Газаань зоолэн хохир бии юм, тэрэниие дэбдихэдэ болохол байгаа. hаяхан болотор үхэрынь газаа хорёо соо байгаа.

Ноябриин 8—9 хүрэтэр үнеэдтээ нэгэншье грамм нэмэлтэ тэжээл үгөогүй. Хээрын бэлшээридэ найдаа гээшэ гү? hүүлэй үедэ үнеэдынь hүеэ хараа байса дөоноолуулаа. 215 үнеэдhээ, тэрэ тоодо 107 hаагдадаг үнеэдhээ сүүдхэдээ ороldоол 257 килограмм hүн hаагдана. Энэнь фуражна үнеэн бүриhөө нэгэ килограмм тухай hүн болоно бшуу. Үнеэдынь олоороо туралажа эхилээ. hаянай 30 үнеэн туралаа. Теэд hая туралаhан үнеэдтэ нэмэлтэ тэжээл үгэжэ, hайнаар харуулhалжа байгаагүй hаа, hүтэй байха арганьгүй ха юм. Үбhэ, концентрадтай байгаад, эдэ үнеэтээ үгэдэгүйнь гэмшэлтэй. Бүри муудахынь хүлеэнэ гү?

— Гидролизно аргаар бүйлуулhан hолоомо малдаа үгэнэ гүт, — гээд hаалишадhаа асуухада:

— Ямар тэрэниие бүйлуулхаhаа байха, бэлэн тэжээлээ үгэхээ гамнашоод байгаа бэшэ юм гү. Гидролиз, гидролиз гэлсэдэг аад, тэрэ кормокухниие заhабарилхаяа яадаг юм,— гээд hаалишад дарья табиддашана.

Үхэрнүүдые уяха уяа байхагүй, тэдэнь дал соогуур hула ябана. Кормушкануud заhагдаагүй, эбдэрхэй. Отделениие эрхилэгшэ нүхэр Цырендоржиев эдэ бүгдые мэдэжэ байгаад, хэмжэлэ абахаяа яанаб. Иимэ ахир байдалай тохёолдоод байхада отделениин зоотехник Ф. Г. Жалсанов юун гэжэ бодожо байна ааб. Яахадаа эдэ фермэдэ рацион табигдаагүйб? Юундэ эндэхи hаалишад hү hаалиар түсэб даабаряа hараhаа hарада дүүргэдэггүй юм? Фермые эрхилэгшэ Чимит Нимаев малайнгаа үбэлжэлгэдэ юушье бэлдээгүй аад, амаралгада гарашахадаа зоборигүйл байна даа.

Хонидой отаранууд дээгүүр ябахада баhал ядуу байдалтай. Жимбеевагай, Цыбиковэй, Махаловагай отарада ошохо юмнай, хонидынь хэдэн хоног уhалгдаагүй байба. Худагайнь уhан садхаанагүй. Автомашинаар уhа зөөдаг юм,— гээд hаалишад дарья табиддашана.

Үхэрнүүдые уяха уяа байхагүй, тэдэнь дал соогуур hула ябана. Кормушкануud заhагдаагүй, эбдэрхэй. Отделениие эрхилэгшэ нүхэр Цырендоржиев эдэ бүгдые мэдэжэ байгаад, хэмжэлэ абахаяа яанаб. Иимэ ахир байдалай тохёолдоод байхада отделениин зоотехник Ф. Г. Жалсанов юун гэжэ бодожо байна ааб. Яахадаа эдэ фермэдэ рацион табигдаагүй? Юундэ эндэхи hаалишад hү hаалиар түсэб даабаряа hараhаа hарада дүүргэдэггүй юм? Фермые эрхилэгшэ Чимит Нимаев малайнгаа үбэлжэлгэдэ юушье бэлдээгүй аад, амаралгада гарашахадаа зоборигүйл байна даа.

Хонидой отаранууд дээгүүр ябахада баhал ядуу байдалтай. Жимбеевагай, Цыбиковэй, Махаловагай отарада ошохо юмнай, хонидынь хэдэн хоног уhалгдаагүй байба. Худагайнь уhан садхаанагүй. Автомашинаар уhа зөөдаг юм,— гээд hаалишад дарья табиддашана.

Совхозой 3-дахи отделениие (эрхилэгшэ А. И. Козлов) кормоцех бэлэн болоhон аад, хүнэй үгы дээрэhээ гидролизно аргаар hолоомон бүйлуулагданагүй. Эндэ баhал 60 туранхай туралнуудта нэмэлтэ тэжээл үгтэнэгүй. Түс отделениие дээдэ эрдэмтэй зоотехник Дариев, ветврач Дадуев гэгшэд ажаллаг. Иимэ шахардуу байдалтай яажа эбсэшөөд байнаб?

Совхозой 5-дахи отделениде (эрхилэгшэнь нүхэр Белоусов) баhал ичмэшүү байдалтай.

Совхоз ноябриин 10-най байдалаар hү гүрэндэ тушааха түсэбөө ороldоол 85 процент дүүргээ. Ингэжэ ажаллажа байбал, жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэнь бэрхэтэйл болоод байна.

Н. ЕГОРОВ,
Хоринай аймагай партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

3000 ХҮН СЭНГЭБЭ

Улаан-Удэ хотын ажалшадай үнинэй хүлеэhэн «Прогресс» кинотеатрай ехэ залынь ашаглалгада үгтэбэ. Үргэлжэ аад, ехэнүүд шэлээр хаканууудаа шэмэглэhэн уужам залынь холоhоо харахада hайхан, гоёшье гээшэнь! Үүдэ ороhоор билет худалдаха касса. Эндэhээ саашаа уужам hаруул фойе. Досоонь ороходо нюдэнэй баясама гоё hайхан мебель, хэрэгсэлнүүд. Тэрэ саада ханадань оркестрэй наадаха сценэ, нүгөөдэ хажуудань буфет.

«Прогресс» кинотеатрай барилгада хабаадалсаhан 834-дэхи мостопоездын барилгашад ехэ залыень болзорhоо урид ашаглалгада оруулжа, городойнгоо ажалшадые баясуулба, омогорхуулба ха юм. Эдэнэр барилгаяа түргэн саг соо хэжэ дүүргэхын хойноhоо ороldон 2—3 халаанда хүдэлжэ байгаад, хүдэлмэрээ хэhэн, бүтээhэн байна.

Үсэгэлдэр ашаглалгада үгтэhэн ехэ зал соо «Гранатовый браслет» гэhэн үргэн экран дээрэ харуулагдадаг үнгэтэ фильм үдэрэй хоёр часаа харуулагдажа эхилбэ.

—Кинотеатртамнай үргэн экран дээрэ харуулагдаха фильмүүд хоёр зал соо гаргагдажа байха юм. Ехэ зал соомнай нэгэ доро 600 хүн ороо, кино хаража байха аргатай. Ингэжэ үсэгэлдэр 3000 хүн шэнэ кинотеатртаа ороо сэнгэбэ,— гэжэ кинотеатрай администратор К. П. Козлова хөөрэнэ.

...ЮО ОБЛАСТЬ. Асиновска районой «Комсомолец» гэжэ колхозой нэгэдэхи отделениин ...о Николай Митрофанович Фролов (зураг дээрэ) арба үлүүтэй жэл соо амжалтатай-...нэ. Энэ жэлдэ өөрынгөө отарын 100 эхэ хонин бүхэнhөө 147 хурьга тэрэ абаhан

ТАСС-ай фотохроника.

...ЭДЫН УРДА ТЭЭХИ АЖАЛАЙ ВАХТА

...промышленна пред-...ай хүдэлмэрилэгшэд ...ртийн XXIII съез-... hайнаар үгтахын ...лсэна, ажалайнгаа ...жамалтанууд, саа-...үүд тухай элиц-...ны.

* * *

...овскдохи Петров-...хэтэ заводой до-...ид жэлэйнгээ үил-...онь урид дүүр-...гадуур 21 мян-...металл хэрэглэгшэд-...ээ.

* * *

...трактор бүтээгшэд «МТЗ-50» гэжэ машинануудай ашаглагдасые 3000-hаа 4000 час хүрэтэр hунааха гэжэ шиидэнхэй. Капитальна түрүүшын заhабарида ороторoо трактораай ашаглагдаха болзорые 1000 часаар hунаабал, 50 миллион түхэрэгэй алмалта арьбалалта болохо байна.

* * *

Хойто зүгэй далайнуудта агнуури хэжэ байhан литовско загаhашадай хэдэн арбаад онгосо жэлэйнгээ даабари дүүргэhэн тухай радиогоор мэдээсэбэ. «Юлюс Янонис» гэжэ рефрижератор загаhанай продукци үйлэдбэрилхэ хоёр жэлэйнгээ түсэб дүүргээ.

Эдэ далайнуудта Литвагай 150 шахуу дундуур траулернууд мүнөө загаhа агнажа байнхай. Эдэнэр сүүдхэ бүри 5000 центнер селёдко барина. Литвагай загаhа баридаг бүхы флотилин жэлэй эхинhээ хойшо 2 миллион центнер үлүүтэй загаhа баряа.

* * *

Калининай камвольщигууд ноябрь hарын даабариhаа гадуур 6000 метр бүд гаргажа дүүргээ. Энэ коллектив шэнэ янзын бүдүүдые нэхэн гаргадаг болохо зорилго табяад, гоё hайхан шэнэ бүдүүдые нэхэжэ байна.

ЛАОСТО ЭСЭРГҮҮ США-гай ЭЗЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ЯБУУЛГЫЕ БОЛЮУЛХА

Лаосой асуудалые зүбшөөн шиидхэхэ зорилготой Женевскэ зүблөөнэй адли эрхэтэ түрүүлэгшэнэрэй хамтадаа тунхаглаха бэшэгэй советскэ проект Москвадахи Великобританиин посольствын советник-түлөөлэгшэ Т. Бримелоу гэгшэдэ ноябриин 18-да СССР-эй МИД-hээ барюулагдаhан байна. Тэрэнэй дотор иигэжэ тэмдэглэгдэнэ: Лаосой территори дээрэ США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгые таhалгаряагүй хэгдэжэ байhан барилганууд тушаа 1962 оной Женевскэ зүблөөндэ хабаадагшадай асхарал хандуулхые эдэ түрүүлэгшэнэр хүсэхэ байна. Нео Лао Садай, хайшаашье бэшэ патриотическа хүсэнүүдэй хиналта доро байдаг районуудта Лаосой харгис этэгэдүүд США-гай туhаламжа дэмжэлгээр нэгэнгэ бэшэ хэ ёнотой аад, асарнагүй. Үбhэ тэжээл газаагаа зөөжэ оруулаагүй. Үбэлжэлгэдөө хүсэд бэлэн бэшэ байнөө.

Совхозой 3-дахи отделениие (эрхилэгшэ А. И. Козлов) кормоцех бэлэн болоhон аад, хүнэй үгы дээрэhээ гидролизно аргаар hолоомон бүйлуулагданагүй. Эндэ баhал 60 туранхай туралнуудта нэмэлтэ тэжээл үгтэнэгүй. Түс отделениие дээдэ эрдэмтэй зоотехник Дариев, ветврач Дадуев гэгшэд ажаллаг. Иимэ шахардуу байдалтай яажа эбсэшөөд байнаб?

Совхозой 5-дахи отделениде (эрхилэгшэнь нүхэр Белоусов) баhал ичмэшүү байдалтай.

Совхоз ноябриин 10-най байдалаар hү гүрэндэ тушааха түсэбөө ороldоол 85 процент дүүргээ. Ингэжэ ажаллажа байбал, жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэнь бэрхэтэйл болоод байна.

Н. ЕГОРОВ,
Хоринай аймагай партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

ОНСО hОНИРХОЛТОЙ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

Ноябриин 19-дэ совет ба гадаадын корреспондентнуудэй юрэ бүсын пресс-конференц белобо. Гадаадын оронуудтай соёлой харилсаа холбоо хэдэг СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Гүрэнэй комитедэй түүхэдэ анха түрүүшынхээ ехэ ехэ газетэнүүд, журналнуудай, радио ба телевиденийн түлөөлэгшэдтэ 10 наhатай hурагша (Ужгород хото) Юдита Левенберг гэгшэ интервью үгэбэ.

Энэ басаганай нэрэ солонь манай оронhоо гадна, мүн хилын саашанье мэдэжэ болонхой юм. Эдир зураашын акварельнэ зурагууд дэлхэйн 16 орондо Италида, Канадада, Францида, ГДР-тэ, Вьетнамай Демократическа Республикада, Камбоджодо, Лаосто абаашагдажа харуулагдаа. Тэрэнэй олохон зурагуудтань үльэр домогуудай үзэсхэлэн гоё байдал, үетэнэйнь ажабайдал, үхибүүдэй наада зугаа, хүсэл бодол харуулагдана. Мүнөө тэдэ зурагуудынь совет үхибүүдэй зохёолой США-да нэгдэhэн выставкэдэ табигдаhай.

...Хүн зоноор дүүрэн зал соо киноашарадууд таршаганана, асуудалнууд удаа дараалан hурагдана. Юдита басаган гайхангяар энеэбхилэн, Ужгородой hургуулийн 4 класста hуража байhан тухайдаа, абадаг сэгнэлтэнүүд (эрхим hайнаар hурадаг юм), нинтын хүдэлмэридэ хабаададаг, ямар номуудые уншадаг, ямар уран зураашадта шүүлэг тухайдаа хоорэбэ. Таба наhатайhаа зураг зуража байдаг, мүн рояль дээрэ наададаг, хүгжэм зохёодог, дуу дууладаг, ород, украин, венгер хэлэнүүдые барагмэдэхэ, англи хэлэ үзэжэ байhай юм. Москвадаха Строгановска училищида гү, али Ленинградай уран зураагай академидэ hураха хүсэлтэй.

С. ЛУБО.
(ТАСС-ай корр).

АРАД ЗОНДО ХАРША ҮГЭСЭЛГЭ БУРУУ hҮРЭХЭ

ВЦСПС-эй мэдүүлгэ

Суданай хархис этэгэдүүдэй зүгhөө мүрдэлгэ түрүлгэ хэжэ байhые Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет зүблэтнын ажалшадай зүгhөө эриг шуу буруушаагаад республикынгаа бүсэ даажа хүгжэхэ, бэхижэхын түлөө тэмсэлдэнь Суданай ажалшадтай, профсоюзуудтай аха дүү ёноор hаналаа нэгэдэн талархажа байhан тухайдаа, арад зондо харша энэ хороо гутамшаг үгэсэлгэ бүруу hүрэхэ гэд найдажа байhанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Хархис этэгэдүүдэй энэ хороо үгэсэлгэнь сэрэгэй диктатурын унагаан усадхагдаhанай, 1964 оной октябриин 21-нэй революциин илаhанай үндэhөөр Суданай ажалшадай, арад зоной түйлаhан илалтануудые хаhаха зорилготой байна гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

СОВЕТ-МОНГОЛОЙ ХООРОНДЫН ХУДАЛДАА НАЙМААН

СССР-эй, МНР-эй делегациинуудай хоорондо хани барисаанай, үнэн харилсаа холбооной оршон байдалда боложо дүүрэhэн, худалдаа наймаанай хэлсээнүүдэй үндэhөөр 1966 оной худалдаа наймаан тухай протокол hаяхан Москвада баталагдаа. Энээнэй үндэhөөр хоёр ороной хооронды саашанхи худалдаа наймаанай эрьесэ үнэрэгшэ жэлэйхинhээ нилээд нэмэхээр хараалагдана.

Советэй Союзhаа Монголой Аралай Республикада үгтэхэ эд товарай 50 шахуу процентнь машинанууд, түхеэрэгшэнүүд болоно. Тэрэ тоодо ашаанай автомобильнууд, нүүдэл ба дизельнэ электростанциинууд, самолёдууд, приборнууд, тракторнууд, комбайнууд, эдеэ хоолой, хүнгэн ба барилгын промышленностиин түхеэрэлгэ бии байха. Энээнэй хажуугаар нилээд ехэ нефтепродуктнууд, кабельна утаhа, резжом, газетын ба типографска саарhан, химикадууд, үүлэртэ мал, ороhо тарилгай ба ороной урhэн, мүн арадай хэрэглэмжын эд бараан, эдеэ хоолой зүйл худалдагдаха байха.

Монголой Арадай Республикаhаа СССР-гэ мяханай мал, мяхан ба мяханай зүйлнүүд, адуу морин, хониной, тэмээнэй, ямаанай ноohон, ямаанай хоohэр, малай арhан, ангай арhаар хэhэн зүйлнүүд, hүнэй тоhон, арhан хубсаhан, ноohон болон бусад эд товарнууд үгтэхэ.

(ТАСС).

ЗАЛУУШУУЛЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭДЭ—ОНСО АНХА

(Улаан-Үдын городской комсомолой конференциһээ)

«Улаан-Үдын Серовой нэрэмжэтэ мебельнэ фабрикын хүдэлмэришэд болон алба хаагшад Советскэ Союзай Коммунис партийн XXIII съездэ угтамжа болгон, үнгэржэ байгаа жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэхээ тэмсэнэ. Фабрикын тусхай захилнуудые дүүргэдэг цехэй модошо дархан, коммунис ажалай ударник Александр Афанасьевич Сафронов түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн юм. Нүхэр Сафронов халаан бүриинүүдэ даабари ходол үлүүлэн, 120 процент хүрэтэр дүүргэнэ, дархалһан зүйлнүүдынь һайн шанартай байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Сафронов ажалдаа.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Комсомолой эмхи бүхэн өөрынгөө хүдэлмэриин гол һудаһынь, шухала зүйлынь оложо, тэрээндэ бүхы анхаралаа табиха, хүсэ шадалаа элсүүлхэ ёнотой гэһэн һанамжа элидхэлшэ болоо. XXX городской конференци дээрэ үгэ хэлэһэн делегадууд нэгэн доро мэдүүлһэн байна.

Мүнөө комсомолой анхарха, хамаарха юумэниинь тон олон. Нэн түрүүн техническэ дэбжэлтэ болон залуу хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхын, продукциин шанар һайжаруулхын, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл болоно. Ургажа ябаа үетэнние хүмүүжүүлхэ, залуушуулай юрэнхы ба политическэ һуралсал эмхидхэхэ гэхэ мэтэ мүн лэ комсомолой организацинуудай халуун анхаралда байха зэргэтэй.

Эдэ шухала асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ тушаа городой комсомолой организацинууд ехэхэн оролдолго гаргаа, зарим тэды амжалташье түйлаа гэжэ ВЛКСМ-эй горкомой тоосоото элидхэл соо тэмдэглэгдэнэ.

— Городой промышленна предприятинуудай валовой продукци үйлэдбэрилхэ 10 һарын түсэб 103,9 процент дүүргээ,—гэжэ элидхэлшэ, ВЛКСМ-эй горкомой секретарь нүхэр **Захаров** хэлэнэ.—Даабариһаа гадуур 7,8 миллион түхэригэй продукци гаргагдаа. Энээндэ манай комсомолшуудай, залуушуулай оруулһан ехэхэн хүбита бии. Городой промышленна, барилгын, транспортын, ажалшадай ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха предприятинуудта 9,5 мянга гаран комсомолшууд ажаллана. Тэдэнэрнай техническэ дэбжэлтын түлөө, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй түрүү зэргэдэ ябалсана,

Локомотив-вагон заһабарилгын, «Электромашина» заводуудай, нарин сэмбын фабрикын, мяха-консервын комбинадай залуушуулай хэһэн һайн һайхан хэрэгые тоолохо болоо һаа, яһала олон байха. Городой таба мянга гаран комсомолшууд коммунис ажалай ударнигуудай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Гансахан мяханай комбинадта 254 комсомолшууд коммунис ажалай ударнигууд юм. Энэнь эндэхи бүхы комсомолшуудай хахадһаа үлүүнь болоно. ЛВРЗ-гэй локомотив хабсаралгын цехэй Г. Водопьяновай, аппаратна цехэй А. Захаровай, гурбадахи барилга-хабсаралгын управлениин Т. Китаевагай, нарин сэмбын фабрикын Григорьевой даадаг комсомол-залуушуулай бригаданууд ажал хэрэгтээ коммунис ёһоор хандалгын үльгэр жэшээ харуулжа ябана. Мяханай комбинадай, нарин сэмбын фабрикын, «Теплоприбор» заводой залуу уралан нарижуулагшад жэлдээ 83 мянган түхэригэй алмалта хэхэ аргатай дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ.

Городой залуушуул партийн Центральна Комитедэй сентябриин Пленумэй «шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ эрид шууд оролсонхой. Залуушуулай коллективууд, хубууд, басагад партийн XXIII съездын хүндэлэлдэ дэлгэржэ байһан бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, дээшэлүүлэгдэнэн үялгануудые абана, **съездэ өөһэдынгөө** ажалай **бэлэг** бэлдэжэ **эхилээ.**

Комсомолшууд, залуушуулай дунда, ургажа ябаа үетэнэй дунда ябуулгагдаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри олон янзын маяг түхэлтэй, гүн удхатай боложо байна. Диспут ба тематическа вечернууд үнгэргэгдэнэ, студентнэр-һурагшадай элдэб клубууд хүдэлнэ, хуулиин һаһа хүсэһэн хүдэлмэришэн болоһон ушарнууд баяр ёһололой оршон байдалда тэмдэглэгдэнэ.

Городой комсомолшуудай хэһэн бүтээһэн юумыень дуулһан тоолохонь бэрхэтэй, тэдэнэрнай ниитын хүдэлмэридэ, үйлэдбэридэ эдэбхитэйтээр хабаадаг болоо.

Теэд конференциин делегадууд хэһэн бүтээһэн хэрэг тухайгаа бэшэ, харин гол түлэб юу хэхээ, ямар асуудалнуудые шиидхэхэ байһан тухайгаа тодорхойгоор хөөрэлдэһэн байха юм. Комсомолой хүдэлмэриие бүри һонирхолтой, улам удхатай, үргэн далайсатай болгохо тухайгаа онсо хэлсэбэ. Энэ талаар хэхэ хүдэлмэринь тон ехэ.

Жэшээнь, залуушуулые ажал дээрэ, тэрээндэ дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэг абаад үзэе. Энээн тухай бидэнэр яһала хөөрэлдэдэг, хэлсэдэг гээшэбди. Гэбэшье зориһондоо үшөөл хүрэжэ шаданагүйбди.—гэжэ ЛВРЗ-гэй комсомолой комитедэй секретариин орлогшо **Владимир Леонов** хэлэбэ.

Энэ тон зүб ажаглалта. Ургажа ябаһан үетэнние ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ тухай хөөрэлдөөн олон болодог. Энээндэ элдэб слёт, зүблөөнүүд зорюулагдадаг. Гэхэтэй хамта ажалай журам, ниитын гурим эбдэхэ ушар залуушуулай зүгһөө олон үзэгдэнэ. Гадна үйлэдбэриин түсэб, даабари дүүргэдэггүй залуу хүдэлмэришэд мүн лэ бии. Тиихэдэ комсомолшууд — коммунис ажалай ударнигуудай зариманнуудынь ниитын гурим, ажалай журам эбдэнэ.

Ушарынь юуб гэбэл, комсомолой олон организацинууд хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхадаа хүн бүхэндэ хүрэжэ, хүн бүхэниие һонирхуулжа шаданагүй. тэдэнэй һанамжа, эрилтые хараадаа абанагүй. Энэ хэрэг эрхилхэдэнь комсомолой организацинуудта ВЛКСМ-эй горком, райкомууд бодотоор туһалнагүй.

ВЛКСМ-эй горком, районно комитедүүд комсомолой хүдэлмэридэ шэнэ маягай онол арга хэрэглэхэ гэжэ оролдоногүй. энээндэ анхаралаа табинагүй.—гээд делегат **Геннадий Цыремпилон** шүүмжэлбэ. Энээн дээрэһээ боложо, комсомолой суглааануудшье һонигүйгөөр, миин лэ ёһо тэдысэ үнгэрнэ.

Улаан-Үдэмнай студентнэрэй, һурагшадай город боложо байнхай Гансахан дээдэ һургуулинуудай, техникумуудэй студентнэрые тоолобол, 13 мянга гаран хүн болоно. Энэмнай тон ехэ хүсэн. Хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ тэдэниие зүбөөр хабаадуулжа шадабал, городой комсомолой организацида тэдэнэр ехэхэн туһа хүргэхэ, горитойхон юумэ хэжэшье шадаха һэн. Бодото дээрээ иимэ юумэн хэгдэнэгүй.

— Манай һургуули город соогоо эрхим һургуулинуудай нэгэндэ тоологдодог,—гэжэ 20-дохи һургуулиин һурагшадай комсомолой организацийн секретарь **Галя Олейникова** хэлэбэ.—Һургуулидамнай 340 гаран комсомолшууд бии. Манда «Олимпия» гэжэ спортивна клуб, «Улыбка» гэжэ ансамбль хүдэлнэ. Һаяхан эдир хүбүүдэй клуб **байгуулаабди.** Эдэнэрэйнгээ хүдэлмэриень һонирхолтой болгохо хэрэгтэмнай аха нүхэдэй туһаламжа хэрэгтэй байгаа. хүлеэнэшьебди. Нэн түрүүндэ комсомолой горкомой зүгһөө иимэ анхарал онсо шухала. Теэд туһалха юумэнь үгы, хэзээ манай руу ерэхыень... гүйбди. Гадна ВЛКС... хадаа ахалагша ... рагшадые хүмүүжүүлгы... ралаа табиха байгаа... нагдана. Энэшье үгы... городой һургуулинуудай... ша классуудай һурагшадые... жа, ажал хэрэг, ... хайгаа хөөрэлдэжэ... бди. Городто ахалагша... та һурагшадай клуб... лажа ерээ ха.

11-дэхи ГПТУ-гай... организацийн секретарь... **Аминовагай** тэмдэглэлдэ... профтехучилищинуудай... лой организацинуудай... реэр ВЛКСМ-эй горкомой... шье һонирхоогүй, ... ламжа тэдэнэрта... байна.

Студентнэрэй, һурагшадада хүмүүжүүлгын... эрид найжаруулха... нарай институтэй ВЛКСМ-ий... митедэй секретарь... легадууд **Хасанов,** ... **Лудупов** болон бусад... байна.

— Мүнөөнэй залуу... гээршье һонирхоногүй... хүнүүд хэлсэдэг. Энэ... руу ёһоной һанал болго... гэжэ «Электромашина»... парткомой секретарь... **гунов** хэлэбэ.—Манай... эбтэй эетэй. ажалла... жашье. амаржашье... амаралтынь зүбөөр... рэгтэй.

Комсомолой горком... состав эдэ ажаглалдэ... лэлнүүдһээ зохихо... зэргэтэй. Имагтал... хүмүүжүүлгын хүдэлмэ... дунгөөр комсомолой... нуудай. комсомолой... дэй ажал ябуулга... той.

Д. ЦЫВ...

Партийна хронико

СЕКРЕТАРЬНАРАЙ ҺУРАЛСАЛ

Аймагай колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай партком болон эхин парторганизацинуудай бүхы секретарьнар Загарайда сугларба. Эндэ секретарьнарай ээлжээтэ нэгэ үдэрэй семинар партийн райком зарлаһан байгаа.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Возжаев КПСС-эй ЦК-гай мартын, сентябриин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые хүсэндэнь хүргэхэ талаар партком, бюро болон партийна эхин организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай семинар дээрэ түрүүлэн лекци уншаһан байна.

Партийно-үрэнэй хиналтада туһалха бүлэг, постнуудай тоосоон ба түлөөлэлгын үе мүнөө дүүрэжэ, эдэнэй бүридэлдэ, мүн хүтэлбэридэнь нилээд олон шэнэ хүнүүд һунгагдаһан байна. Тэрээнтэй дашарамдуулан, аймагай партийно-үрэнэй хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Стрекаловский «Партийно-үрэнэй хиналтада туһалха бүлэг, постнуудай ажал ябуулга хадаа партийна хүдэлмэриин гол шухала һалбаринь мүн» гэһэн лекци уншаба.

Партийна сүлаан гээшэ хүтэлбэрилхы дээдэ орган гэһэн асуудалаар партийн райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша нүхэр Карбаинов үгэ хэлээ. Партийна хэрэг эрхлхэ тухай, коммунистнуудай тоо бүридхэлэй, партийн гэшүүнэй түлөөһэ суглуулха гурим тухай заабаринууд секретарьнарта үгтэбэ.

Семинарай эсэстэ партийна хүдэлмэриин дүй дүршэл, онол арганууд тухай хөөрэлдөөн болобо. «Гигант» колхозой парткомой секретарь нүхэр Вязинский партийна даабари үгэхэ, тэрэнэй дүүргэлтые хайшан гээд шалгаха тухай хөөрэбэ. Онохойн модоной комбинадай парткомой секретарь нүхэр Хорушунова социалис мүрысөө эмхидхэн хүтэлбэрилдэг, тиихэдэ Шулуутайн леспромхозой парткомой секретарь нүхэр Тютрин партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэриие хүтэлбэрилдэг дүй дүршэл тухайгаа нүхэдтөө хэлэжэ үгэбэ.

Манай корр.

ЗҮБ ШҮҮМЖЭЛЭГДЭЭ

— Партком, тэрэнэй секретарь нүхэр Золтоев ниитэ-политическэ хүдэлмэриие зүбөөр, аша туһатайгаар эмхидхэн эбуулжа шаданагүй. Илангаяа энэ хүдэлмэри совхозой 1-дэхи, 3-дахи отделенинүүдтэ тон мууагаар табигданхай,—гэжэ «Первомайский» совхозой коммунистнуудай хамтын суглаан дээрэ партийн гэшүүн нүхэр Доржиев хэлэһэн байна.

Үнэхөөрөөшье тус совхозой партком үнгэрһэн тоосоото үе соо ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ анхаралаа ёһоор табяагүй байшоо. Лекци, элидхэл, юрын хөөрэлдөөн гээшэ тон үсөөнөөр, хаа-яахан болодог һэн. Парткомой дэргэдэ лекторнүүдэй бүлэг гэжэ ниитын һайн дурамай эмхи бии юм. Теэд тэрэнь саарһан дээрэл бэшээтэй эмхи.

Хүмүүжүүлгын, ойлгуулламжын хүдэлмэриин дутагдалтай дээрэһээ совхоздо ажалай журам һула, зарим нэгэшүүл ниитын гурим эбдэдэг.

Коммунист нүхэр Терентьев парткомой хүдэлмэриин үшөө нэгэ дутагдалые элирхэйлбэ. Тэрэнь экономическа хүдэлмэри болоно. Үйлэдбэриин түсэб даабари, гаргашын лимит, салин хүлһэнэй фонд ажал дээрэ хүдэлжэ байгшадта сэхэ үгтэнэгүй. Тэрэнһээ боложо, гаргаша дээрэ ямаршье хиналта табигданагүй, үйлэдбэрилһэн продуктнуудай өөрынь сэн хэмнээ үлүү ехэ болоно. Жэшээнь, абтаһан центнер ороохоной өөрынь үнэ 5 түхэриг 9 мүнгэтэ байхаар түсэблэгдэһэн аад, харин эсэсэй эсэстэ 10 түхэриг 9 мүнгэтэ болошоо. Иимэрхүү зүйлнүүд олон.

Тэрэ хамтын суглаан совхозой парткомые шэнэдхэн һунгаа, саашадаа бэелүүлхэ зорилгоёо тодорхойлоо.

Р. ЦЫМПИЛОВ,
манай штатнабэшэ корр.

УРДАА ХАРАХА АСУУДАЛ—МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ

Манай фермын урдаа хараха гол һалбаримнай хадаа мал ажал болоно. Эбэртэ бодо мал һаалиин хоёр гүүртэ, тиихэдэ бусадынь долоон гүүртэнүүд дээгүүр хубаарилан тараагдажа түлжүүлэгдэдэг, шахан таргалуулагдадаг гэшэ. Хонин һүрэгөөршье оломди. Тэдэниемнай хонишодой 18 бригада харуулжа байдаг шуу. Иихэлээрээ һу, мяха, нооһо үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ тушааха түсэбнай нилээд ехэ, хушэрхэн юм.

Фермымнай олонхи ажалшад мал ажал дээрэ хүдэлдэг, ниитынгээ адууһа малые үдхэхэ, тэдэнэйнгээ ашаг шэмынь арьбадхаха гэжэ хүсэлэл оролдолгоёо гаргаа ажаллажа байдаг ааб даа. Гэхэтэй хамта үйлэдбэри дээрээ гэхэ хүдэлжэ байшадай дунда партийна нүлөө үргэдхэхэ зорилгоор коммунистнуудаа һалбаринуудаа дэгүүрээ зүбөөр хубаарилан табиха, тэдэнэ түрүү зэргэдэ ябуулха гэжэ партийна эхин организацийн, илангаяа тэрэнэй хүтэлбэрилхы орган—бюро горитой хүсэлэл гаргана гэшэ.

Тиигээдшье манай коммунистнуд фермынгээ гол газарнуудаар хубаарилан табигданхай гэжэ хэлэмээр. Тэдэнэр байһан байһан газаргаа хүдэлхэдөө, бусадтаа үльгэр жэшээ харуулжа байхаһаа гадна, эрдэм мэдэрэлэйнгээ, дүй дүршэлэйнгөө зэргээр ямар нэгэн партийна даабари эрхэ бэшэ дүүргэдэг үялгатай. Мүн тэрэшэлэн партийна организацийн шэнэ хүсөөр бэхижүүлхэ зорилгоор үйлэдбэриин түрүүшүүлые, эдэбхитэй шударгы нүхэдые партида шэлэн абаха хүдэлмэри эрхилдэг юм. Манай эхин организацида 23 коммунист бии юм. Тэдэнэймнай 12-нь малшад, үнэниинь механизаторнууд болон луговодууд. Иихэлээрээ коммунистнуудай бултадаал шахуу үйлэдбэри дээрэ сэхэ хүдэлдэг болоно ха юм.

Хүдэлмэри хэжэ ябахадаа, һайнаар хүдэлхые, түрүү зэргэдэ ябахые оролдоно. Маргаал солоёо татуулдаг коммунистнуудшье олоч. Жэшээнь, хонишод Гармажал Банзаргашеева, Доржо-Ханда Жамсаранова, Гүнсэн Цыбикова, һаалишан Надежда Кряжева эрхимэй эрхимүүд, хамагай урда түрүүлэн ябадаг нүхэд. Эхэ хонин бүриһөө шахуу хурьга түрүүлжэ, бүрич бүтэнөөр гүлжүүлһэнэйнгээ түлөө эдэ хонишод 8—10 хурьгадые гол салин дээрээ нэмэлтэ түлбэри болгон абаһан байха юм. Һаалишан Н. М. Кряжева һу һааха жэлэйнгээ түсэбые ноябриин тэн багаар заатагүй дүүргэхэ гэһэн үялгаяа бэелүүлжэ шадаа.

Коммунист Лодой Намдаков пенсидэ гаранхайшье һаа, гэртээ миин һуужа шададаггүй, ниитын хэрэгтэ хам оролсожо ябадаг хүн. Тэрэ нүхэр ходо гандажа, хурьһэ шоройгоо нимгэржэ байһан һэгэлэй гэжэ сабшалан газар үнгэрэгшэ хабар даажа абаа һэн. Тиигээд тэрэнээ һайса шэбхэжүүлээ, шадахыса ундалуулаа. Тиихэ зуураа тэрэ сабшалангаа хуу өөрөө сабшажа сомоод, эрхим шанартай үбһэ совхоздоо тушаагаа. Энэ жэшээ хадаа коммунистнуудай ниитынгээ хэрэгэй түлөө харюусалга ехэтэйгээр хам оролсожо байһые элирхэйлэн батална.

Үнгэрһэн зундаа ган гасуур байжа, сабшалангай ногоон урданайхиһаа һурагүй муу байгаа. Тиигэбэшье һаань, фермын хүтэлбэри, партийна организаци хадаа адууһа малдаа дутамагүй хүрэхэ үбһэ тэжээл хуряажа абахын түлөө хамаг хүсэеэ элсүүлһэн байна.

Үбһэнһөө гадна, гурба мянган центнер зелёнко һүрилжэ абаабди. Бүхы һолоомон мүн лэ һүрилэгдэжэ, хорёологдонхой.

Мүнөө үедэ малшадай механизаторнуудайнгаа туһаламжаар үбэлжэлгын хаһые яһала эмхи гуримтайгаар, бэлэдхэл һайнтайгаар үгтэба гээшэ. Өөһэдынь байра байдалшье хүсэнхэй, гэмгүйгөөр тубинажэ байна. Малай үбэлжэлгын эхилһэнтэй дашарамдуулан, энэ харюусалгатай хаһые һайнаар үнгэргэхэ зорилгоор малшадай суглаа һая үнгэргөө һэмди. Тэнтэ үнтэрһэн арба һарын дун соголдоо, ерэхэ жэлэй социалис уялга малшадай абаа. Тиихэгээ хамта совхозойнгоо хоёрдохи фермын малшадтай мүрысэнэбди.

Фермынгээ шиидхэхы участгууд дээрэ коммунистнуудаа зүбөөр хубаарилан табижа, тэдэнэй үүрые дээшэлүүлжэ шадаһанай ашаар урданайхида орходоо һайн дүн туйланабди гэжэ хэлэхэ ёһотойбди. Тэрэнһээл уламжалан, гүрэндэ һу тушааха жэлэй түсэб һара хахадаар уридшалан дүүргэгдэбэ. Гадна 1965 ондо мал үсхэбэрилхэ түсэб сүм дүүргэхэ арга болоомжотойбди.

Энэ амжалтаяа КПСС-эй XXIII съездын хүндэлэлэ зорюулхатяяа хамта, энэ туйлалтаяа бүри арьбадхаха гэһэн эрмэлзэлтэйгээр малшад, механизаторнуудаа элсүүлхэ гээшэ манай партийна организациин урдаа хараха зорилгонь мүн болоно.

Х. ЖАМСАРАНОВ,
Хэжэнгын совхозой 4-дахи фермын парторганизацийн секретарь.

Хориин аймаг.

МОСКВА. СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудаг выставкын «СССР-ые электрижүүлгэ» гэһэн павильонь. «Гидроэлектростанцинуудые ашаглалгын түрүү дүй» гэжэ выставкэ нэгдээ. Туршахын тулада бүтээгдэһэн хаалга выставкэ дээрэ табигдаа. Тэрэнэй шэгнүүр 1,8 мянган лодог. Буладай орондо алюминиин холисо хэрэглэлгэ... гэдэг, буулгадаг механизмын ашаа үргэхэ шадабари... болгохо арга олгоһон байна. Зураг дээрэ: алюминиин... бүтээгдэһэн сигментнэ хаалта.

ТАСС-ай фото.

ОЛОН МИЛЛИОН ХҮНҮҮДЭЙ ЭЛҮҮР ЭНХЫН ТҮЛӨӨ

Борис Васильевич ПЕТРОВСКИЙ,
СССР-эй элүүрые хамгаалгын министр, профессор.

Совет хүнүүдэй элүүрые хамгаалгын хэрэгэй гол шэглэлынь—тэрэнэй үүрэн түрын удхатай байдагынь, түлбэригүй, бүгэдэнэ туһалдаг, эрдэм ухаан бодого байдал хоёрые таһалгаяагүй холбогоо ушарынь—1917 ондо социалис революциин болохоһоо урид манай партийн программна документнүүдээр тодорхойлогдоһон юм. Энэ хадаа медицинскэ туһаламжые арад зондо дүтэ болгохо тухай Россида земскэ медицинэ эмхидхэхэ үеэр бии болоһон үзэл бодолой саашанхи хүргэлтэ байгаа.

Манай социалис түрэнэй урган хүргэхэтэй хамта совет медицинын энэ удхань улам үнӭэгы болоно.

Эб найрамдал тухай, тэзар тухай, 8 часай хүдэлмэриин үдэр тухай, ажалшадай хүдэлмэриин саг, тэрэниие хубаарилга тухай В. И. Ленинэй гар табиһан Совет засагай түрүүлэгшэ декредуудай болон бусад хуулинуудай арадай элүүр энхэ байдалда туһалха, экономическа болон политическэ эрхэ байдал бии болгохо хэрэгтэ зорюулагданхай байһан юм.

Совет элүүрые хамгаалгын амжалтануудай нэн түрүүндэ манай түрэнэй бүхы социальна политика арадай элүүр энхэ байдал хамгаалха, бэхижүүлхэ гэжэ ороолдоог дээрэһээнь үйлагдаа. Түрэнэй зүгһөө шиидхэгдэдэг шухалын шухала хэдэ хэдэн социальна асуудалнууд, жэшээлхэдэ, ажалые хамгаалха, эдеэ хоол, ажаһуудал һайжаруулха, гэр байра үргэн олоор барилга, соёл культурые хүргөөхэ тухай асуудалнууд элүүрые хамгаалгада сэхэ хабаадана. Тиимэһээ совет элүүрые хамгаалгын амжалтануудай хадаа нэн түрүүндэ орон дотор бэелүүлэгдэһэн түрэнэй социалис байгуулалтын аша үрэ мүн.

Манай түрэнэй социальна политикын гол удхань хүнэй жаргалта байдалай түлөө ороолдолго болоно.

Совет элүүрые хамгаалгын һайн һайхан гол ёһонууд эмнэлгын үргэн олон эмхи зургаануудаар бэелүүлэгдэнэ. Эдэ эмхи зургаануудта дүрбэ миллион гаран медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд ажаллана.

Манай орон дотор элүүрые хамгаалгын хүргэлтын гол үрэ дүнгүүд 48 жэлэй урда тэхитэй сасуулмаар бэшэ байна. Юундэб гэхэлэ, энэ хэрэг жэл ерэхэ бүри улам түргэнөөр хүргэнэ бшуу. «СССР-эй арад зоной медицинскэ хангалтые, элүүрые хамгаалха хэрэгые саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» правительствын тусхай тогтоол гаргаһанһаа хойшо үнгэрһэн һүүлэй 6 жэл соо орон дотор хэдэн зуун шэнэ больницанууд, поликлиникэнууд болон эмнэлгын бусад эмхи зургаануud, научно-шэнжэлэлгын хэдэн арбаад медицинскэ институдууд баригдаа.

1958—1964 онуудта больницануудтахи оронуудай тоо 1 миллион 533 мянганһаа 2 миллион 133 мянга хүрэтэр, тайлбарилан хэлэбэл, 600 мянгаар олошороо, врачнуудай тоо 144 мянга шахуугаар, тиихэдэ дунда эрдэмтэй медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй тоо 387 мянгаар олон болоо. Мүнөө үедэ манай ороной 10 мянган хүн бүридэ 23,2 врач хүртэнэ. Энэнь дэлхэй дээрэ эгээн олон болоно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай ороной эмнэлгын, эрдэм ухаанай эмхи зургаануудые материально-техническэ талаар хангаха тушаа ехэ юумэн хэгдээ. Шэнэ тусхай байшангуудта оруулагдаһан больницанууд медицинскэ тон шэнэ аппарадуудые, приборнуудые абаа.

Мүнөө совет медицинскэ промышленность манай ороной хэрэглэмжые хангана, мүн хилын саана худалдаха хэдэ хэдэн медикаментнуудые, медицинскэ түхеэрэлгэ үйлэдбэрилнэ. Медицинскэ промышленностиин зүйлнуудые үйлэдбэрилгын хэмжээн 1960 ондо 1940 онойхидо орходоо 26 дахин ехэ байгаа. Тиихэдэ һүүлэй долоон жэл соо медицинскэ промышленностьда мүнгэ һомололго урда тээхи долоон жэлэйхидэ орходоо 3 үлүүтэй дахин ехэ болоо.

Мүнөө медицинскэ промышленность эрдэм ухаанда болон медицинын бодото ажалда хэрэгтэй аппарадуудые, приборнуудые, багажа зэмсэг болон медикаментнүүдые үйлэдбэрилнэ. Тиихэтэй хамта ажабайдал шэнэ, улам өхэ эрилтэнүүдые табина.

КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй (1965) хуулээр бүхы медицинскэ промышленность СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствэдэ үгтэнэ. Элүүрые хамгаалгын зургаануудай хэрэгсэлдэ таарууулан, медицинскэ промышленностиие саашадань хүргөөхэ, тэрэшэлэн приборнуудые, медикаментнүүдые, багажа зэмсэгүүдые түсэбэй ёһоор хубаарилха бодото үндэһэ һуури энэ шиидхэбэреэр бии болгогдоо.

СССР-эй арад зоной элүүр энхэ байдал хамгаалха хэрэгтэ түйлагдаһан амжалтануудые харуулжа боломоор бодото үрэ дүнгүүд ямар гээшэб?

6 жэл соо (1958—1964 онуудта) арад зоной һаһа баралга 1000 хүн бүридэ 7,2-һаа 6,9 хүрэтэр үсөөрөө. Энэ хадаа дэлхэй дээрэхи эгээн бага тоо болоно. Үхибүүдэй **наһа баралга** эдэ жэлнүүдтэ **амиды түрөһэн** 1000 үхибүүн бүридэ 41-һээ 29 хүрэтэр үсөөрөө. 1964 ондо түрэлгэ 1000 хүн бүридэ 19,6 хүн. тиихэдэ арад зоной тоогой үргалта 12,7 байгаа.

Манай орон дотор хүнэй дунда зэргын наһан революциин урда тээхитэй сасуулхада 2 үлүүтэй дахин ута боложо, 70 наһан болоо.

СССР дотор хүнэй юрэнхы, инфекционно үбшэн жалһээ жэл бүри үсөөрнэ. Маляри гэжэ үбшэн усадхагданхай. Һүүлэй 6 жэл соо дифтеригээр үбэлгэ—20 дахин шахуу, коклюшоор үбдэлгэ 3,1 дахин үсөөрөө.

1958 ондо полиомиелидээр 22 мянга гаран хүн үбдөө юм. 1965 ондо тиимэ үбшөөр үбдэгшэдэй тоо 200-һаа үлүү болохогүй. Эдэ тоонуудта тайлбари хэрэггүй бэзэ.

Советскэ Союз дотор арадай элүүр энхэ байдал саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан социально-экономическа, культурна, медицинскэ үргэн ехэ хэмжээ ябуулгануud түсэб соо хараалагданхай.

Арад зондо эрхим шанартай медицинскэ туһаламжа үзүүлхэ гээшэ манай гол зорилго мүн.

Энэ зорилго дүүргэхын тула бии байгаа больницануудые саашадаа томодхохо, шэнэ больницануудые илангаяа хүдөө нютагта бариха хэрэгтэй. Эдэ больницануудые мүнөө үеын медицинскэ түхеэрэлгээр хангаха хэмжээ абаха, хэдэ хэдэн шэнэ һайн эмуудые ехээр гаргаха шухала.

Үбшэнһөө һэргылхэ хэрэг саашадань үргэдхэхэ гээшэ совет медицинын үндэһэ һууринь болоно. Ажалай болон ажаһуудалай эрхэ байдал һайжаруулха талаар гүрэнэй зүгһөө хэмжээ абахатай нэгэн хамта жэл ерэхэ бүри улам олон хүнүүд врачнуудай диспансернэ шэнжэлэлгэ доро байха гэхэ гү, али үбшэниие саг соонь эмнэхын тула элүүр хүнүүдые медицинскэ эмхи зургаануудта шэнжэлэн үзэжэ байха.

Мүнөө врачнуудые һайнаар һургажа гаргаха, тэдэнэрэй мэргэжэл һайжаруулха хэмжээн абтажа байнхай.

Медигуудэй урда байһан зорилгонуудые дүүргэхэ гээшэ медицинскэ эрдэм ухаае саашадань хүргөөхэ хэрэгтэй сэхэ холбоотой юм.

Манай орон дотор медицинскэ эрдэм ухаанай элдэб асуудалнуудые СССР-эй медицинскэ эрдэм ухаанай Академи түрүүтэй 368 научна эмхи зургаануud шиидхэжэ байдаг. 44 мянга научно-шэнжэлэлгын хэдэн арбаад медицинскэ институдууд баригдаа.

1958—1964 онуудта больницануудтахи оронуудай тоо 1 миллион 533 мянганһаа 2 миллион 133 мянга хүрэтэр, тайлбарилан хэлэбэл, 600 мянгаар олошороо, врачнуудай тоо 144 мянга шахуугаар, тиихэдэ дунда эрдэмтэй медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй тоо 387 мянгаар олон болоо. Мүнөө үедэ манай ороной 10 мянган хүн бүридэ 23,2 врач хүртэнэ. Энэнь дэлхэй дээрэ эгээн олон болоно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай ороной эмнэлгын, эрдэм ухаанай эмхи зургаануудые материально-техническэ талаар хангаха тушаа ехэ юумэн хэгдээ. Шэнэ тусхай байшангуудта оруулагдаһан больницанууд медицинскэ тон шэнэ аппарадуудые, приборнуудые абаа.

Мүнөө совет медицинскэ промышленность манай ороной хэрэглэмжые хангана, мүн хилын саана худалдаха хэдэ хэдэн медикаментнуудые, медицинскэ түхеэрэлгэ үйлэдбэрилнэ. Медицинскэ промышленностиин зүйлнуудые үйлэдбэрилгын хэмжээн 1960 ондо 1940 онойхидо орходоо 26 дахин ехэ байгаа. Тиихэдэ һүүлэй долоон жэл соо медицинскэ промышленностьда мүнгэ һомололго урда тээхи долоон жэлэйхидэ орходоо 3 үлүүтэй дахин ехэ болоо.

Мүнөө медицинскэ промышленность эрдэм ухаанда болон медицинын бодото ажалда хэрэгтэй аппарадуудые, приборнуудые, багажа зэмсэг болон медикаментнүүдые үйлэдбэрилнэ. Тиихэтэй хамта ажабайдал шэнэ, улам өхэ эрилтэнүүдые табина.

КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй (1965) хуулээр бүхы медицинскэ промышленность СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствэдэ үгтэнэ. Элүүрые хамгаалгын зургаануудай хэрэгсэлдэ таарууулан, медицинскэ промышленностиие саашадань хүргөөхэ, тэрэшэлэн приборнуудые, медикаментнүүдые, багажа зэмсэгүүдые түсэбэй ёһоор хубаарилха бодото үндэһэ һуури энэ шиидхэбэреэр бии болгогдоо.

СССР-эй арад зоной элүүр энхэ байдал хамгаалха хэрэгтэ түйлагдаһан амжалтануудые харуулжа боломоор бодото үрэ дүнгүүд ямар гээшэб?

6 жэл соо (1958—1964 онуудта) арад зоной наһа баралга 1000 хүн бүридэ 7,2-һаа 6,9 хүрэтэр үсөөрөө. Энэ хадаа дэлхэй дээрэхи эгээн бага тоо болоно. Үхибүүдэй **наһа баралга** эдэ жэлнүүдтэ **амиды түрөһэн** 1000 үхибүүн бүридэ 41-һээ 29 хүрэтэр үсөөрөө. 1964 ондо түрэлгэ 1000 хүн бүридэ 19,6 хүн. тиихэдэ арад зоной тоогой үргалта 12,7 байгаа.

Манай орон дотор хүнэй дунда зэргын наһан революциин урда тээхитэй сасуулхада 2 үлүүтэй дахин ута боложо, 70 наһан болоо.

СССР дотор хүнэй юрэнхы, инфекционно үбшэн жалһээ жэл бүри үсөөрнэ. Маляри гэжэ үбшэн усадхагданхай. Һүүлэй 6 жэл соо дифтеригээр үбэлгэ—20 дахин шахуу, коклюшоор үбдэлгэ 3,1 дахин үсөөрөө.

1958 ондо полиомиелидээр 22 мянга гаран хүн үбдөө юм. 1965 ондо тиимэ үбшөөр үбдэгшэдэй тоо 200-һаа үлүү болохогүй. Эдэ тоонуудта тайлбари хэрэггүй бэзэ.

Советскэ Союз дотор арадай элүүр энхэ байдал саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан социально-экономическа, культурна, медицинскэ үргэн ехэ хэмжээ ябуулгануud түсэб соо хараалагданхай.

Арад зондо эрхим шанартай медицинскэ туһаламжа үзүүлхэ гээшэ манай гол зорилго мүн.

Энэ зорилго дүүргэхын тула бии байгаа больницануудые саашадаа томодхохо, шэнэ больницануудые илангаяа хүдөө нютагта бариха хэрэгтэй. Эдэ

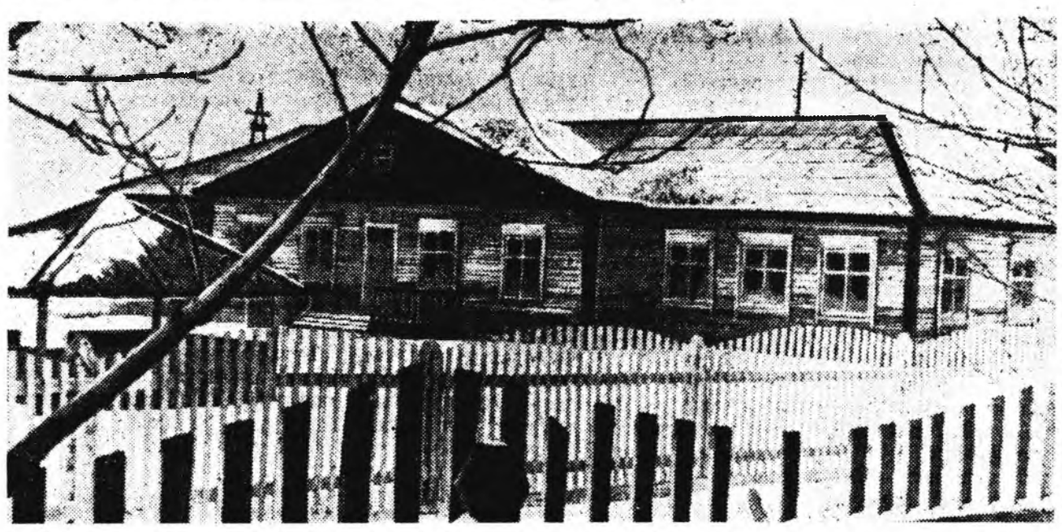

...бэрэй аймаг... совхозой түб ...э тосхондо хүүг... байра барига... ...бэ. Энэ гэрэй ...уул таһалганууд ...мэришэдэй 100 ...бүүд байжа хү... ...эхэ юм. Һаяар ...аглалгада үгтэ... энеэдэ, наадан ...элхэнь.

...РОКИНОЙ фото.

союзай хүдэлмэри

...ЛОЙ ДОБТОЛГО—ПЛЕНУМЭЙ ҮЗЭМЖЭДЭ

...доторнай гурбан жэ... ...толгын соносхогдо... ...ятобо. Энэ добтол... ...гээр баелүүлэгдэжэ ...аа ехэ хөөрэлдөөн ...хүдэлмэрилэгшэдэй ...комой пленум дээ... ...л культурые улам ...ай хэр дүүргэгдэ... ...дай республикын ...мотрэй орлогшо ну... ...алидхэл хэбэ. Тэ... ...бликын кинофика... ...ниин начальнигай ...дэр Санин нэмэлтэ

...байшан болон клу... ...дэлэ һони һонин шэ... ...дэлмэри эрхилдэг ...дүй дүршэлэй про... ...нет, ажалай алдар ...бэшэлгэ, револю... ...солын музейнүүд, ...ал шэлэн оложо. ...вбтэрүүлдэг гурим ...дта нүлөө ехэтэй... ...ар хэрэглэгдэнэ.

Зүгөөр эдэ бүгэдэ булганай хэ... ...рэг боложо шадаагүй байһаар. Сэхынь хэлэхэдэ, Ярууныи, Зах... ...аминай, Хойто-Байгалай, мун бусадшье аймагуудай соёл культурын олонхи эмхи зургаануу... ...энэ гэхэ юумэ хэнэгүй, хүхэ сухэ байдалтай байдаг. Республикын аймагуудаар 34 автоклуб ябаг... Тэдэнэрэйшье хүдэлмэри эли бодо хараглганагүй.

Уран һайханай республикын харалган январь соо боложо үн... ...гөөө. Тэрэ үеһөө хойшо энэ хүдэлмэришье унтаранги. Хүдөөгэй уран һайханай коллективүүдэй хүдэлмэридэ городой мэргэжэлтэд, театрнууд, соёл культурын институт болон һургуулинуудта ню... ...тагай хүнүүдые һургаха шухала байһан туша болгоо. Тиимэһээ тэды хүнүүдые тиимэ һургуулида эльгээхэ гэһэн даабари дээрэһээ сэхэ аймагта үгэхэ хэрэгтэй гэжэ тэрэ дурадхаба.

Хүдөөгэй соёл культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ шаа нухэр Забельский онсо тогтоһон байна.

Соёл культурын эмхи зургаануудай байшангуудые бариха талаар ехэ дутагдал бии. Шэнэ клуб...дые бариха түсэб таһалдала оронхой. Жэшээнь, 1965 ондо республика дотор 47 клуб бариг... ...ха ёнотой байһан һаа, 18-ниинь ашаглалгада үгтөө, 15 клуб бариг... ...дажа байна. Тиихэдэ 14-эй хуби заяан тодорхойлогдоогүй байһаар.

Соёл культурын хүдөөгэй эмхи зургаануу тусхай һургуулитай мэргэжэлтэдээр дуталдана. Захаа... ...минай райкомой түсөөлэгшэ нухэр Дашиев үгэ хэлэхэдээ, соёл сурталай мэргэжэлтэдые бэлдэхэ институт болон һургуулинуудта ню... ...тагай хүнүүдые һургаха шухала байһан туша тогтобо. Тиимэһээ тэды хүнүүдые тиимэ һургуулида эльгээхэ гэһэн даабари дээрэһээ сэхэ аймагта үгэхэ хэрэгтэй гэжэ тэрэ дурадхаба.

Хүдөөгэй соёл культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ шефскэ туһаламжа хүргэхэ талаар ямар хэмжээ хараалһан, энэ талаар юу хэжэ байһан тушаагаа Ленинэй орденто гүрэнэй опера, балетэй театрай директор нухэр Яхунаев хөөрэжэ үгэбэ. Тиихэ зуураа город шадарай колхоз, совхозуудай үргэн ниитэ ажалшадта наада харуулдаг болохо, тэрэниие «театрай үдэр» гэжэ нэрлэхэ тушаа һонирхолтой һанамжа оруулба.

Хүдөө нютагуудтахи хүүгэдэй библиотекын байдал тушаа республикын хүүгэдэй библиотекын директор нухэр Жилкина үгөөэ зорюулба. Үнэхөөрөөшье зарим аймагуудта хүүгэдэй библиотекын байдал һайжаруулха тушаа анхарал тон нүлаар табигдана.

Соёлой добтолгые улам эршэдүүлхэ, соёл культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэри һайжаруулха зорилгоор пленум хэлсэгдэһэн асуудалаараа дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

...ОМДОЛТОЙ ГЭЭШЭНЬ АРГАГҮЙ...»

...АА һүүлээр хүн ...эй сагаа аятай зо... ...өөө клуб, улаан бу... ...кэнүүдтээ ерэлэг. ...утада соёлойнгоо ...хэрэглэхэ, һони ...шаха, шанэ газета, ...Һонирхохо, шатар, ..., ажал хэрэгүүд ...нэтэрүүгээр хөөрэл... ...ёнотой бшуу. Тии... ...культурын гулам... ...ниитэ бүхэниие ...ойрохон болгодог

...һайн концерт, ...най холо, ойроһоо ...даг.

...ни аймагай «Улаан... ...клубта ямар байдал ...мнай анханаа ...һан аад, хожомынь ...аан-Аха» колхоз ...мтаран ажаллажа, ...улам дээшэлүүлхэ ...боломжонууд эне ...бии. Модо шулуу ...йра, клуб гэхэ мэ... ...аргатай. Хэгдэһэн ...нёдондо 2 гэр, ...зэин; энэ жэлдэ 1 ...бариг...даһан. Энээ... ...ботолго дүүргэгдээ ...Булаг, Номгогол, ...Ноол, Урьёлог, Бу... ...газарнуудта хуу...

...шан умхи болоһон гэрнүүдтэ малшад һуужа байһаар. Мун Үлзэ... ...тын зуһалангай олон һаалишад тиимэрхүү байратай. Жэл бүхэндэ 1—2 гэр бариһан болоод лэ үн... ...гэрдэг. Энэмнай соёлой ёното добтолго гү?

Клубуудые барина гү? Хужар тосхондо колхозой конторо, һургуули, медпункт, сомоной Совет гэһэн эмхинүүд ажалладаг. Клуб гэшэнь нэгэл хуушан залгаа набтархан, харанхы гэр даа. Досоонь ороходо ороймоол нэгэ хэды эмдэрхэй скамейкэ хараглаха. Тэдэнээ харахаа, заһуулхаа яадаг бэ. Ухаандаа абажа, анхаралаа табиха хүн байхагүй. Пеэшэнэй орондо түмэр боошхо сооложо табинхай. Хаяа ханадань нэгэшье лозунг, плакат байхагүй. Газета, журнал, шатар, дойбод, хүгжэмэй хэрэгсэлнүүдые эндэ олохогүйт.

Ханын газета, «Дайшалхы хуудаһан» гэхэ мэтэнь огто гарадаг гүй. Хэн түрүү, хэн хожомдожо ажалланаб? Энээн тухайгаа малшад, һаалишад мэдэхэ аргагүй байдаг.

Хүндэлэлэй самбар, диаграмма, мал ажалай продукт абалгын график, тэрэнэй дүүргэлтэ, социалис мурысөөнэй дүнгүүдэй сотсолгонуудшье эли бэшэгдэжэ, конторо гү, али клубта хадагданагүй. Һаалишад хэды шэнээн һу һаажа байнаб гэжэ мэдэхын аргагүй.

Хоёрдохи бригадын клубта мун лэ тиимэрхүү байдал үзэгдэнэ. Досоонь нэгэ хэдыхэн скамейкэ, ондоо юумэн харагдахагүй. Тэндэнь дүй дүршэлтэй хүнүүд хүдэлдэг гүй. Клубай ажал хэлэшэгүй ехэ харюусалгатай ха юм. Тиимэһээ клуб, библиотекэ бүхэндэ бэлигтэй шадамар мэргэжэлтэн ажаллаха ёнотой бшуу. Тусхай мэргэжэлтэн угаа үсөөн. Һайн ажаллаг клуб, библиотекэнүүдэй ажал хэрэгүүдтэй тусхай хөөрэлдөө, семинар, өөһэд хоорондын мурысөө, бодото туһаламжа үзүүлдэг, һони һонин концерт, зүжэг наада харуулхаар бэе бэедээ ябалсадаг болоо һаа, хэды ехэ туһатай байха гэшэб.

Колхозой партийна, комсомолой организацинууд клуб, библиотекын ажал хүдэлмэриие огто хэрэгсээнэгүй. «Улаан-Аха» колхозой клубуудые Д. Тагланова, Г. Иванова гэгшэд даадаг. Өөрынгөө ажал хүдэлмэриие һайса мэдэхэгүй. Тиимэһээ клубайнгаа үүдэ ганса нээхэ хаахые ойлгодог шадалтай.

Аймагай культурын таһаг, тэрэнэй хүүгэлбэрилэгшэ М. Гончиков, аймагай библиотекын хүдэлмэришэд дээрэ дурсагдаһан клуб, библиотекын ажал хэрэгүүдтэ али болохо туһаламжа үзүүлнэ гү? Үгы. Үни хада мартажархёо. Иишэ бүри ябадагүй. Гомдолтой гээшэнь!

Д. ДУГАРОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

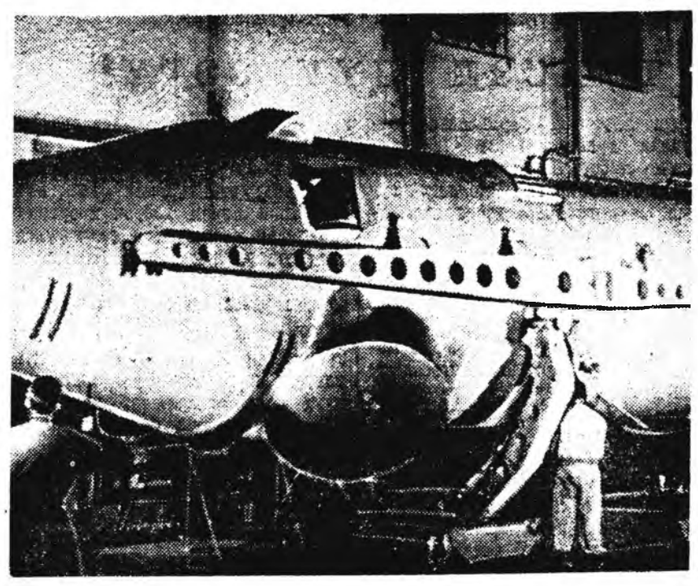

«Хүн замбуулин руу гараба» гэһэн киндокументалистнуудай шэнэ хүдэлмэри совет кинотеатрнуудай экранууд дээрэ харуулагдана. (Энээниие «Моснаучфильм» гэжэ киностуди буулгаһан байгаа). Зураг дээрэ: фильмын кадр.

ТАСС-ай фотохроника.

...ОФЕССОР АЛЬБЕРТО ПИРОВАНОТАЙ АДЛИ АЖАЛТАН

...та нэгэл сагта Бу... ...бэшэг ерэбэ. Тэдэ ...дөөр ондоо хүн ...разевай нэрэмжэтэ ...академи, эрдэмтэ... ...дэн нэгэл адресаар ...

...тухай хөөржэ үгэ... ...Молдавиин ниис... ...тинёвто дутэхэнэ ...на тосхониие һа... ...ы. Энэхи «Би... ...колхозой хүдэлмэ... ...телиин түрүүлэг... ...ажахын бүхы хэ... ...бэшэг сэхэ хабаа...

...рда тэд совет аян... ...н һэн. Тэдэнэр Ред... ...онья, Модена, Ла... ...дөө тосхонуудаар ...огөө Рим хото бу... ...нжэлгын нэгэ ин... ...н байна. Италида ...даг мэдэжэ 'эр... ...р Альберто Пиро... ...ттаба.

...лон асуудал һура... ...н анхаралтайгаар ...дөөн юумээ дэбэ... ...байһан нэгэ ород ...й анхаралые тата... ...гөмэнэйм ехэнхинь ...байн мэдээжэ бай... ...ссор ойлгоо. Эрдэм... ...аар хүндэлжэ хөө... ...ажалтан байна...

...Бируинца» («Идал... ...түрүүлэгшэ Алек... ...ндрэ юрын лэ ви... ...гша ябаа.

Тэрэ гэһээр он жэлнүүд һуба... ...рилдан үнгэрөө. Дэлхэй дээрэ суу... ...да гараһан виноградай хэдэн сортнуудые бии болгоошо профессор Пировано эдэ жэлнүүдтэ туршалгынгаа талмай дээрэ шэнэ жэмэсүүдые хэр нэмээгээ хаб даа. Харин «Бируинца» колхоз тухай хэтэхэ болоо һаа, тэндэ ехэхэн хубилалта болоо.

Урдань эндэ 800 гектар газар дээрэ виноград үргүүлдаг бэлэй. Жэмэсынь колхозой бүхы дэбисхэр дээрэ эндэ тэндэ тэбхыһэн 670 хэһэг талмайда тариг...дадаг байгаа. Энэ колхоздо үргаса багатай 80 гаран хуушан сортын виноград үргадаг һэн. «Молдавиин аяга» гэжэ нэрлэгдэдэг гуримаар виноградай һөөгүүд түхэреэлүүлэн тариг...даһан байжа, Александр Поповой һанаашаар, газараа машинаар әлдүүрилхэ аргагүй байһан. Үргасаньшье гэжэ ахир, гектарай ороймоол 30 гаран центнер абтадаг бэлэй.

Мунөө артелиин виноградай талмай 400 гектараар үргэдэнхэй. Хуушан һөөгүүдэй орондо европейскэ сортнууд тариг...дадаг боложо, гектар буриһөө 90 центнер виноград абтана.

«Бируинца» артель виноград тариг...даг газараа шэнэлэн һэльбэхэ проект зохёогоод, тэрэнээ бэелүүлээ. Итали ошожо ерэһэнэйнгээ һүүлээр уданшьегүй Тимирязевай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын академиин аспирант-заочник болоһон колхозой түрүүлэгшэ саадаа хубилган шэнэлхын тула эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэри хээ.

Виноград тариха талмай (ехэнхидээ европейскэ сорт) 1670 гектар хүрэтэр ехэ болгоголхо. Шасла, Карабурну, гамбургска Мускат, суута итальян Жемчуг Саба, Королева гэдэг виноградай сортнууд талмайн ехэнхи хубиие эзэлхэ.

Хүдөө ажахын эрдэмэй кандидадай нэрэ зэргэ олохоёо Александр Поповой Москва ерэхэдэ, Совет болон хари гүрэнэй табяад шахуу эрдэмтэд, виноград тарижа үргүүлдаг мэргэжэлтэд тэрэнэй хүдэлмэриие сэгнээ һэн. Тимирязевай академиин эрдэмтэдэй совет...дэй бүхы гэшүүд, эрдэмтэ оппонентнууд хүдөө ажахын эрдэмэй кандидадай нэрэ зэргэдэ хүртэмөөр гэһэн нэгэн адли һанамжа хэлээ һэн.

Румыниин Арадай Республикын хүдөө ажахын Дээдэ Соведэй дэргэдэхи виноград үргүүлгын мэргэжэлтэ Теодор А. Бежан иигэжэ бэшээ:

«Диссертаци баригша «Бируинца» колхозһоо, мун Молдавиин оршонһоо холо газаашаа гараа. Виноградайнгаа үргасые доошолуулангүй, колхозоо гарзада оруулангүй, ехэ талмай дээрэхи виноградниг...ые шэнэдхэжэ болохо байһыень элирүүлээ. Мунөө, хаа хаанагүй хуушан сортын виноградай үргүүлагдажа байһан үедэ, Поповой хүдэлмэриие хэблэжэ, нэбтэрүүлээ хада, социалис оронуудта виноградай тарилгые һайжаруулха талаар ехэ туһатай байха болоно».

Румыниин жэмэс, огородой эдэ, виноград шэнжэлдэг эрдэмшэнжэлгын институдай виноград үргүүлха агротехникын лабораториие даагша Л. Бэляну совет мэргэжэлтэн ажалые мун лэ үндэрөөр сэгнэнэ. Тэрэ иигэжэ бэшэнэ:

«Поповой хүдэлмэринь эрдэм дүй дүршэл хоёрые нэгэдүүлһэн ехэхэн шэнжэлгэ мун. Колхоз гээшэ эрдэм ухаанай, дүй дүршэлэй ажал ябуулгын эгээн эрхим гуламжа болоно. Шэнэлэн урилха ямар нэгэн онол арга туһайгаа бэшэ, харин эрдэм ухаанһаа үндэһэлһэн түсэб зохёоһоной...гоо һүүлээр, саадые шэнэлэн урилалгые ударидаһан туһайгаа тэрэ хөөрэнэ. Виноград шэнэлэн урилалгын хэрэг шудалжа, экономическа ашаг урыень шэнжэлжэ үзэхэдэ ехэ һонирхолтой. Энэ шэнжэлэл ажахынуудай ашаг олзые нэмээхэ ехэхэн хүсэтэй. Виноград тарилгын эрдэм хүгжөөлгэдэ Попов хубитаяа оруулһан, хүдөө ажахын дабшалтада туһа хүргэһэн байна.

Колхозой түрүүлэгшын гол ажал эрхилжэ байгаад, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидадай диссертаци бариһаниинь гайхалтай бэшэ. Яахадааб гэхэдэ, Советскэ Союз дотор иимэ ушар олон дайралдадаг. Эгээн һонирхолтой юумэниинь юуб гэхэдэ, Поповой хүдэлмэриие сэгнэһэн эрдэмтэ оппонентнүүдэй һанамжа хоёр ондоо болоһон байна. Попов өөрынгөө шэнжэлгээр кандидадай бэшэ, харин хүдөө ажахын эрдэмэй докторой нэрэ зэргэдэ хүртэмөөр гэжэ эрдэмтэдэй зариман тоолоо. Жэшээнь, виноград тарижа үргүүлга, архи нэрэлгэ шэнжэлдэг Бүхэроссин институдай директор, Гүрэнэй шангай лауреат Я. И. Потапенко иимэ тобшолол хэһэн байха:

«Поповой диссертаци бариһан шэнжэлгын хүдэлмэри хэблэхые дурадханаб. Яахадааб гэхэдэ, ороной зарим районуудта виноградай саад һэльбэн урилхада ехэ туһа хүргэхэ һэн. Энэ хүдэлмэринь докторой диссертаци бариха эрилтэнүүдые хангахаар гэжэ тоолоноб. Александр Лазаревич Попов хүдөө ажахын эрдэмэй докторой нэрэ зэргэдэ хүртэмөөр байна».

Олон эрдэмтэд иимэ һанамжануудтай байгаа. Тиихэдэ эрдэмэй совет хүдөө ажахын эрдэмэй докторой нэрэ зэргэ Поповто олгохыень эрдэмтэдэй дээдэ комиссиин үмэнэ зуурша...

Хойто үдэрынь Попов Москваһаа Кишинёв ниидэбэ. Эрдэм-шэнжэлгынь хүдэлмэриие ударидагша профессор Негруль шабияа үдэшэхэдөө, энеэбхилэн байжа:

— Баяртай, нэгэн адли ажалтан! — гэжэ хэлээ һэн.

Эгээлэй виноградшан профессорэйнгээ гарые шангаар адхаба. Тиимэ даа, мунөө тэрэ өөрыгөө эрдэмтэн гэжэ тоолохо эрхэтэй. Үшөө тиихэдэ Италиин профессор Альберто Пированотай адли ажалтайбди гэжэ тоолохо эрхэтэй болонхой.

Валентин САБЛИН.
(АПН).

Кинематографистнуудай съездые үгтүүлан

ЭЛИРҮҮЛГЭ, БЭДЭРЭЛГЭ, ЭТИГЭЛГЭ

НЭГЭ АСУУДАЛДА ДҮРБЭН ХАРЮУ

— Һүүлэй үедэ совет киноискусствада ямар шухала юумэнүүд болоо гэжэ та һананат? Иимэ асуудалтайгаар ТАСС-эй корреспондент кинематографистнуудай болохоёо байһан эмхидхэлэй съездын урда тээ киногой мэдээжэ ажал ябуулагшадта хандаһан байна.

С. А. ГЕРАСИМОВ: залуушуул — аргагүй бэлигтэй зон.

СССР-эй арадай артист, кинорежиссер С. А. Герасимов һүүлэй жэлнүүдтэ кинодо олон залуу хүдэлмэрилэгшэдэй ерэһэниие эгээл шухала дээрэ тоолоно. Залуу режиссер, операторнуудай бүтээһэн зохёолнуудые экран дээрэ гаргалгаараа Советскэ Союз дэлхэй дээрэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлнэ гэжэ тэрэ хөөрэнэ. Мэнэ һая ВГИК дүүргэһэн залуу хүдэлмэрилэгшэд мунөө манай амжалтануудай хахадыень түйлана. Зохёол байгуулхы маягаараа, мэргэжэл шадабяраараа, тус тустаа өөһэдын онсо шэнжээрээ 1964—1965 онуудай «кинематографиин үетэн» 50-яад онуудта кинодо ерэһэн бүлэг режиссернуудһаа дутанагүй. 50-яад онуудта Г. Чухрай, А. Алов, В. Наумов, И. Таланкин, М. Калик, Я. Сегель, Л. Кулиджанов гэхэ мэтын мэдээжэ режиссернуудай нэрэ анха түрүүнэй дурдагдажа захалаа һэм шуу.

Һүүлэй үедэ СССР-эй арадуудай үндэһэ яһатанай киноискусствын түргэнөөр хүгжэжэ байһаниие С. А. Герасимов залуушуулай эдэбхитэй шударгы ажалтай холбоно. Зоной дунда суурхаһан фильмуудэй дунда Туркменидэ анха зохёон табигдаһан Б. Мансуровай «Атаа мэеэн», Грузиин режиссер М. Кобахидзын найруулан табиһан «Түрэ хурим» гэһэн энеэдэтэй киноновеллэ, ВГИК-ые дүүргэһэн М. Богиной Ригын студида буулгаһан «Хоёр» гэһэн кинопоэмэ, Белоруссиин студида түрүүшынгээ зохёол табиһан В. Туровай «Үхээрын дундуур» гэһэн картиные онсо заалтай.

Эдэ фильмүүдһээ гадна, С. А. Герасимов Чингис Айтматовай «Түрүүшын багша» гэһэн повестиие экран дээрэ буулгаһан «Шэнхинээтэ улаһануу» гэһэн, А. Кончаловский Киргизиин студида буулгажа дүүргээ), Ф. Давлатянай «Мэндэ амар, энэ биб!» гэһэн картиные, А. Тарковскиин «Андрей Рублев» гэжэ фильмые. Литвагай залуу мастер В. Жалакявичусай «Баабгайнар» гэһэн хүдэлмэриие һайн гэжэ тоолоно. Ленинградта найруулан табигдаһан «Нүхэдүүд ба он жэлнүүд» гэжэ нэрэтэй В. Соколовой түрүүшын хүдэлмэри ехэхэн найдал түрүүлхээр.

Һүүлэй үеын залуу режиссернууд хүн зоной байра байдалай асуудалнуудта иланганаа татагдажа, тэдэниие эрхэтэдэй үзэл бодолоор шиидхэхээ оролдоно гэжэ С. А. Герасимов онсолон тэмдэглэнэ. «Ехэнхидээ эдэ зон бэлигтэй, оршон байдалые онсо өөрынхөөр хараалаг, искусствада өөрынхөөрээ хандалаг мунөө үеын хүнүүд»,—иигэжэ мэдээжэ режиссер залуу нүхэд тухайгаа хэлэнэ.

С. А. Герасимовай һанал бодолые Ленинградайнь нухэр, СССР-эй арадай артист кинорежиссер И. Е. Хейфиц буримуһэн зубшөөнэ, дэмжэнэ. ТАСС-ай корреспондентын асуудала харюусахадаа, тэрэ Юрий Нагибинай сценариар Герасимовай мастерскэйдэ һурагша А. Салтыковой найруулан табиһан «Түрүүлэгшэ» гэһэн фильмые жэшээ болгоно.

И. Е. ХЕЙФИЦ: байгаалиие шэнжэлхэ, шэнэдхэн хубилгаха!..

Хоёр серитэй «Түрүүлэгшэ» гэһэн кинокартина совет кинематографиин һүүлэй үеын түйлалтануудые элишэлэн харуулна гэжэ тэрэ хэлэбэ. Энэ фильм хадаа—залуу режиссерой түрүүшыг хүдэлмэри бшуу—манай киногой алдар солото заншалые дахинаа һануулжа, уран зохёолшын һэшхэл гэһэн арюун бололые дайраба гээд Хейфиц заана.

Энэ мэдүүлгээ киногой мэдээжэ ажал ябуулагша иимэ үгэнүүдээр баталба:

— Искусствада боложо байһан хубилалтануудые имагтал зохёолнууд өөһэдөө элишэлэн харуулдаг. Тиимэ зохёолнууд, онсо бэлигээр тодорһон зохёолнууд олон. Зарим горитойхон дутагдалнуудтай байбашье, «Түрүүлэгшэдэ» адагынь гурбан гол һайн шэнжэнүүд зохидоор тааранхай. Шухала асуудалые табина, шиидхэхэдээ зүрхэтэй, эрхэ, уялгана мэдэнэ, үнэн зүбэй түлөө оролдоно, ажабайдал харуулжа шадаһан искусствые амидаруулжа байдаг бодото байдалые сэгнэжэ шадана.

КАМИЛЬ ЯРМАТОВ: үнэншэмэ һонин байхадаа удха шанартай

Совет кинематографистнуудай һүүлэй жэлнүүдэй зохёолнуудта тодорһон һайн юумэнүүд гэхэдэ, зарим хүнүүдэй хубиин хэрэгүүдээр, тэдэнэй ухаан бодолоор, үйлэ хэрэгүүдээр дамжуулан, агуу-ехэ коммунис байгуулалтын габьяата хэрэгүүдтэй нягтаар холбон, мунөө сагай хүнэй шэнжэ шанарые харуулга болоно,—гэжэ Узбекистанай үнинэй кинорежиссер, СССР-эй арадай артист Камиль Ярматов хэлэнэ.

Ехэ киногой мастернуудтай хамта энэ талаар мун «Узбекфильмын» кинематографистнууд оролдолго гаргажа байнхай. Миниии нүхэдэй амжалтануд соohоо режиссер Ш. Аббасовай «Ши үншэн хэнэ бэшэш» гэһэн фильмые заатагүй тэмдэглэлтэй. Энэ фильм дотор дайнай жэлнүүдтэ олон үндэһэ яһатанай 14 үхибүү үргэжэ, тэжээжэ, хумуужүүлһэн узбек дарханай гайхалтай эбтэй бүлэ тухай хөөрэгдэнэ. Фильмын сценариие Рахмат Фаизи бодото байдалһаа үнэн ушар бэшээ. Иимэ бүлэ Ташкентдэ бии. Тиигэжэ тэрэ фильм хубиин хэрэгһээ уран һайханай ехэ тобшололло хүрэтэр үргэгдэжэ, зондо һайшаагдаһан байна. Энэ ушар фильмын эгээ һайн тала.

Бодото байдалые үнэншэмэ зохидоор харуулхадал, искусство һонирхуулагшье, удха шанартайшье байдаг. Һүүлэй жэлнүүдтэ гаража байһан совет фильмүүд юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, иимэ ёнотой, хэбтэй байха һэн гээд буулгагдахаяа болижо, аргагүй һонирхолтой болоо. Тиигэхэ зуураа, баһал нэгэ узбек фильм дурдаха дуран хүрэнэ. Режиссер, сценарист Учкун Назаровай «Сурайя» гэжэ түрүүшын фильм анхарал татана.

Ионас ГРИЦЮС: зохёол зобоодог, зохёол бэдэрүүлдэг.

К. Ярматовай һанамжые Литвагай киногой хүдэлмэрилэгшэдэй правлениин нэгэдэхи секретарь, «Гамлетые» буулгаһан кинооператор Ионас Грицюс дэмжэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ кинодо боложо байһан шухала хубилалтануудгахэдэ, бүхы совет республикануудта хэдэн үеын түлөөлэгшэдэй зохёон байгуулхы ехэ үүсхэл гаргажа, бэдэрэлгэ хэжэ байһаниень тэрэ онсолон тэмдэглэнэ. Мунөөнэй киноискусство хуниие наринаар адаглан хаража, тэрэнэй хамаг бүхы шэнжэ шанарые, зуришэлдөөень шудална гэжэ Грицюс тайлбарилан хөөрэнэ. Эдэ бүгэдэ экран дээрэ һонирхолтой боломжотой хүнүүдэй бии болохо, тиигэжэ байра байдалые, оршон байгаалиие хүнүүдэй гүнзэгыгөөр ойлгохо хэрэгтэ туһа нэмэри хэгдэнэ.

Һүүлэй үедэ киноискусство бодотороо олон үнэнэ яһатанай болоо гэжэ Грицюс онсолон заана. Һаяын сагта национальна студинуудай кинолентэнүүд бүхы орон доторнай арад зондо үргэнөөр һайшаагдадаг, сэгнэгдэдэг болохо гэжэ лаб этигэжэ байһанаа тэрэ мэдүүлнэ.

Манай республикын кинематографиин хүсэеэ олоһон, мунөө сагай эрилтэнүүдтэ харюусама шухала зорилгонуудые шиидхэжэ шадахаар болоһыень Литвагай киностудиин һүүлэй хүдэлмэринүүд гэршэлнэ. «Басаган 25-тай», «Гансал фюрер дуталдана», «Ой», тэрэшэлэн бүри мэнэ һая найруулан табиһан «Эгле—эреэл шара могойнуудай хатан», «Хэншье үхэхэ дурагүй байгаа» гэһэн манай фильмүүдые хараһан хүнүүд энэ миниии хэлээшые зубшөөхэ гэжэ һананаб гээд тэрэ үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ.

АРЮУН ҺАЙХАН АЛТАН БОГОҺО

Хүүгэдые уран һайханаар хумуужүүлгын институдта

РСФСР-эй арадай артист профессор В. Г. Соколовой ударидалга доро хүүгэдэй хоор дуулаха гэһэн соносхол харахадаа, дуунда дуратай эдиршүүлһээ байха ехэшье хүнүүд баярладаг. Тиингүйгөөр яаба гээшэб! Энэ хоорой концерт шагнахадаа, хүнүүд сэдьхэлээ ехээр ханадаг байна. Тус хоор аялга ниидүүлэн, хоолойн хухалга гаргаха ород арадай эрхим заншалые баримталхаһаа гадна, арадай дуунай баялигые, совет болон хилын саанахи гүрэнүүдэй композиторнуудай дуунуудые уран шадамараар гүйсэдхэжэ, үндэһэн сойдоо улам хүгжөөнэ.

Хүүгэдэй уран һайханай энэ коллектив—ардэм-шэнжэлгын өөрсэ янзын гуламта болоно. Дуу сээжэлдүүлхынгээ, хүүгэдэй хоолойе заһахынгаа, үхибүүдэй уран һайхан бэлигые дээшэлүүлхынгээ хажуугаар эндэ хүгжэмэй хумуужэлэй асуудалаар шэнжэлгын хүдэлмэри ябуулагдадаг. Энэ хоор РСФСР-эй Педагогикын эрдэмэй академиин уран һайханиие хумуужүүлгын шэнжэлхы институдай ехэхэн хубинь болоно.

Мунөө үедэ ургажа ябаа залуу үетэниие уран һайхан юумэндэ дуратай арюун сэдьхэлээр хумуужүүлхэ хэрэгтэ иланганаа ехэ анхарал хандуулдаг. Шэнэ совет хүн ухаан бодолоороо сарюун, уран һайханда дуратай, үндэр соёлтой байха зэргэтэй. Үхибүүдые уран һайханиие ойлгохоор хумуужүүлхэ теоретическэ шэглэл бии болгохо гээшэ мунөөдэрэй тон шухала зорилго мун. Хүүгэдые уран һайханаар хумуужүүлхэ эрдэм-шэнжэлгын институт иимэ зорилго шиидхэнэ.

Һургуули, һургуулиһаа гадуур эмхи зургаануудай, библиотекэнүүдэй, Пионернүүдэй ордон болон байшангуудай, пионерэй лагерьнуудай, хүдэлмэришэдэй, хүдөөгэй клубуудтахи хүүгэдэй таһалгануудай үхибүүдтэй хэжэ байһан хүдэлмэриин дүй дүршэл шудалжа, бүхы һаһанай үхибүүдые уран һайханда дуратайгаар хумуужүүлхэ хэрэгтэ иланганаа ехэ анхарал хандуулдаг. Шэнэ совет хүн ухаан бодолоороо сарюун, уран һайханда дуратай, үндэр соёлтой байха зэргэтэй. Үхибүүдые уран һайханиие ойлгохоор хумуужүүлхэ теоретическэ шэглэл бии болгохо гээшэ мунөөдэрэй тон шухала зорилго мун. Хүүгэдые уран һайханаар хумуужүүлхэ эрдэм-шэнжэлгын институт иимэ зорилго шиидхэнэ.

Москва хотын 112-дохи һургуулида тогтоогдоһон институдай тусхай лаборатори шэнжэлгэ-туршалтын түб болоно. Тэндэхи шэнжэлэгшэд багшанартай хамта уран һайханиие хумуужүүлгын жэшээтэ программа шалгадаг, һурагшадай хайшан гээд, хэр зэргээр уран һайханиие ойлгодог болохые саг үргэлжэ адагладаг, һурагшадай арюун һайханиие ойлгохо, сэдьхэхэ, энэ талаар тусхай үзэл баримталха болон бодото шэнэ янзын мэдэрэлтэй болохо ябадалда ажал, байгаали, олониитын байдал, уран бүтээл яажа хэрэглэгдэнэб гэжэ шэнжэлдэг юм.

Уран һайханиие хумуужүүлгын институдай хүдэлмэридэ шэнэ үеын залуу хүнэй болбосоролгодо элдэб түрэлэй уран бүтээлэй үүргэ, арга боломжэ ямар байнаб гэһэн шэнжэлгэ ехэхэн һуури эзэлнэ. Уран һайханиие хумуужүүлгын институт ажал хүдэлмэрээ шэглүүлхэдээ, янза бүриин уран бүтээл: хүгжэм болон дуу, үхибүүд болон эдиршүүлэй уран зохёол, уран зураг, үхибүүдэй театр, һургуулиин кино болон телевиденй гэхэ мэтые илгаруулдаг. Институдта хүүгэдэй туршалгын тусхай коллективүүд бии. Дээрэ дурсагдаша хоорһоо гадна, үшөө хатар танцын коллектив байгуулагдаһан юм. Институдай ажал ябуулгада эрдэмтэд, мун багшанар болон хумуужүүлэгшэд хабаадалцадаг. Тэдэнэр уран зохёолшодой, композиторнуудай, уран зураашадай холбоонуудтай нягта харилсаатайгаар хүдэлмэрилдэг.

Тамара ПОЛОЗОВА,
Уран һайханай хумуужүүлгын институдай хүүгэдэй уран зохёолой таһагые даагша.
(АПН).

АЖАБАЙДАЛТАЙ НЯГТА ХОЛБООТОЙГООР

Улаан-Үдэ городой хэблэлэй эдэбхитэдэй суглаанһаа

Мүнөө үедэ ажахын болон политическэ ехэ дэбжэлтын оршондэ арад зоние эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы, зорилготой партийна болон бусад ниитэ организацинуудай, тэрэ тоодо хэблэлэй үүргэ, дайшалхы зорилгонь улам дээшэлүүлэгдэхэ болоно. Партиин ЦК-гай сентябриин Пленумэй түүхэтэ тогтоолые үргэн арад зоной дунда гүнзэгыгөөр ойлгуулха, тэрэние бодото байдал дээрэ бэлүүлхэ ябадалда хүдэлмэришэдэй коллективүүдые эмхидхэхэ талаар «Правда Бурятии», «Буряад үнэн», «Молодежь Бурятии» гэжэ республикымнай газетэнүүд, Буряадай радио болон телевидениин комитет, Улаан-Үдэ городой предприяти болон эмхи зургаануудай ханын хэблэл зарим тэды хүдэлмэри ябуулжа эхилээ. Тиибэшье хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй, эдэбхитэдэй хэхэ, эмхидхэхэ юумэн тон ехэ. Газетэнүүдэй болон радиогой хүдэлмэридэ үзэгдэдэг дутуу дунданууды түргөөр усадхан, хэрэг үүргынь хэмжээ эрид дээшэлүүлхэ шухала гэжэ эндэ һая үнгэрһэн Улаан-Үдэ городой хэблэлэй эдэбхитэдэй суглаан дээрэ онсолон тэмдэглэгдээ.

«Партиин ЦК-гай сентябриин Пленумэй дүнгүүд ба хэблэлэй эдэбхитэдэй зорилгонууд» гэһэн «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй редактор нүхэр **Ц. О. Очировай** хэлэһэн элидхэл дотор, элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан нүхэдэй үгэ соо хэблэлэй болон радиогой, ханын газетын хүдэлмэридэхи дутагдал, шидхэгдээгүй асуудалда сугларагшадай гол анхарал хандуулагдаһан байна.

— Үйлэдбэриин хэр зэргэ зүбөөр эмхидхэгдэһэн, ажалай бүтээсын ямар аргаар дээшэлүүлэгдэжэ байһан тушаа предприяти бүхэнэй профсоюзай эмхиин үүргэ, харюусалгань улам ехэ боложо байһан үетэй. Тэд хүдэлмэришэдэй энэ ниитэ организацин хүдэлмэри, дүй дүршэл тухай республикымнай газетэнүүд тон багаар бэшэнэ,—гэжэ барилгашадай зүгһөө рабкор нүхэр **Болонев** шүүмжэлээ —Һургуули болон бүлэ тухай туһатай, һонирхолтой материалнуудые «Правда Бурятии» урдань толилдог байгаа һаа, һүүлэй үедэ хомороор гаргана. Завод, фабрика, барилгын предприяти дээрэ рабкорнуудай саг үргэлжын пост һэргээн байгуулха, редакциин таһагуудай дэргэдэ штатнабэшэ корреспондентнүүдэй бүлэг эмхидхэхэ, тухай нүхэр Болонев дурадхал оруулаа.

Газетэ, радиогой хүдэлмэриие гүнзэгы удхатай, һонирхолтой болгохын тула үргэниитэ эдэбхитэдтэ түшэглэхэ, хүдэлмэришэн болон хүдөө бэшэгшэдэй үүсхэл халуунаар дэмжэн бадаруулха тон шухала гэжэ пенсионер, нэгэдэмэл редакциин общественна приемный советэй гэшүүн нүхэр **Окунев** мүн өөрынгөө үгэ соо онсолон тогтоо. Промышленна үйлэдбэриин үрда табигдажа байгаа шэнэ эрилтэ, зорилготой, ниитэ ажабайдалтай нягта холбоотой байхын тула штатнабэшэ эдэбхитэдтээ барисаагаа улам үргэдхэхэ, тиихын зорилгоор, жэшээлэн хэлэхэдэ, тэдэнэртээ суг газетын таһагууд, радио, телевидениин редакцинууд хүдэлмэриингөө түсөб зүбшэн хэлсэдэг, али нэгэн темэ дурадхаха, бэшэлгэдэнь бодото туһаламжа үзүүлдэг байбал, ехэ һайн байгаа гээд нүхэр Окунев үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэһэн байгаа.

КПСС-эй горкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Бирюков** Улаан-Удын предприятинуудай урдахи зорилгонууд тушаа тогтон хэлэхэ зуураа, доодо шатын хэблэл—ханын газетын үүргэ дээшэлүүлхэ, энэ талаар эхин партийна организацинуудай зүгһөө үдэр бүриин анхарал, бодото туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэй гэжэ онсолон тэмдэглээ.

Коммунис ёһоор зашушуулые хүмүүжүүлхэ, һургаха хэрэгтэ хэблэл болон радио үшөөл багаар анхаралаа хандуулна гэжэ Железнодоржно районой комсомолой комитедэй секретарь нүхэр **Шигаев** шүүмжэлээ. Городой «Союзпечатниин» түлөөлэгшэ нүхэр **Халбаев** газетын үүргэ, нүлөөе улам дээшэлүүлхын хэрэгтэ арад зоной дунда хэблэл тараалгын тон ехэ удха шанартай байһан тушаа тогтоо.

Суглаан дээрэ радио болон телевидениин Буряадай комитедэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Степанов** болон бусад мүн үгэ хэлэһэн байнад.

«Буряад үнэн» уншагшадта газетымнай тухай һанамжа дурадхалнуудаа хэлэхыень тэсэгэн хандаһан нээмэл бэшэгтэмнай харюу болгон тус суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн нүхэд үшөө олон ондоо һанамжа дурадхалнуудые оруулһан байна.

ҺАЙНДЭР БОЛОТОР

Улаан-Үдэ хотынгоо 300 жэлэй ойдо зорюулан городой һургуули, эдир моделистнүүд, техницүүдэй станцинуудта, пионернүүдэй ордон бүхэндэ һайндэртэ бэлэдхэл эхилэнхэй. Городой 300 жэлэй ойдо зорюулагдан һурагшадай дунда тусхай конкурснууд соносхогдобо. Байгша оной ноябриин нэгэнһээ 1966 оной майн нэгэн болотор техническэ эрхим һайн модельнуудые бүтээгшэдэй, 1965 оной ноябриин нэгэнһээ 1966 оной январиин нэгэн болотор эдир фотографуудай дунда конкурс соносхогдожо. тус конкурс хүтөлбэрилхэ тусхай комисси 15 хүнһөө бүридхэгдөө.

Һурагшадай дунда соносхогдоһон эрхим һайн техническэ модельнуудые бүтээгшэдэй конкурсдо городоймнай бүхы һурагшад хабаадалсаха эрхэтэй. Республикын эдир техницүүдэй станцида ябажа, өөһэдынгөө мэргэжэл шадабариие туршадаг һурагшадһаа гадна, республикын бүхы һүрүүлинуудай һурагшад энэ конкурсдо хабаадалсаха болоно. Конкурсдо эльгээгдэһэн модельнүүд ехэнхидээ эрхим, һайнаар түхеэрэгдэһэн байха ёһотой. Тиимэһээ пионер бүхэн али нэгэн судна гү, самолёдой һайн модель хэжэ, һургуулиингаа дэргэдэ эмхидхэгдэһэн конкурсдо эльгээхэ байна. Улаань район соогоо эрхимлэһэн һурагшын хүдэлмэри республикын һурагшадай дунда соносхогдоһон конкурсдо эльгээгдэхэ болоно. Конкурсдо хабаадалсажа, түрүү һуури эзэлэгшэд хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаха. Мүн түрүү һуури эзэлһэн һурагша Москва, арадай ажахын түйилтануудые харуулһан выставкэ ошожо хараха путёвкоор шагнагдаха юм.

Хоёрдохи — фотографуудай конкурсдо хабаадалсаха дуратайшуулай анхаралта баһал һонирхолтой хүдэлмэри дурадхагдаха байна. Тус конкурсые республикын эдир техницүүдэй станци, Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерство соносхоһон.

Һүүлэй үедэ манай ороной эдиршүүл һонирхолтой, һайн фотозурагуудые бүулгажа, олоной зүгһөө һайшаагдаг болоо. Тиимэһээ Улаан-Удэ городой 300 жэлэй ойдо зорюулагдаһан конкурс соносхогдобо. Конкурсдо ямар фото-зурагуудые эльгээжэ болохоб гэхэдэ, нэн түрүүн выставкэ дээрэ манай городто зорюулагдаһан хуушанай, мүн мүнөө үе сагай зурагууд харуулагдаха болоно.

Конкурсдо 24х30 гэһэн хэмжүүртэй фото эльгээгдэхэ. Фото-зурагуудые бүулгахадаа «Улаан-Удэ город болон республикамнай эдэ үдэрнүүдтэ» гэһэн темэдэ таарахаар юумэнүүдые оложо бүулгаха хэрэгтэй.

Республикын эдир техницүүдэй станциин, Пионернүүдэй байшангай фото-зурагуудые бүулгалаг һурагшад эдэ конкурснуудта балетхэжэ эхилэ... Леонид Ф... лашниковай... рилдэг фото... рэл городт... даһан кино... гажа эхилэ...

— Манай... нигүүдэй... рагшад... найндэртэ... han бэлэгүүд... дөө ухаалаг... бүтээжэ эхи... тус станци... Ч. Будаев... —Дээнэрэй... оролдожо б... рахада, һай... гор олохо... той, зүйлнүүд... дэ асаргаг... Б. ЦЫРЕ...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Хүдөө ажахын жэлэй дүнгүүд» гэһэн рубрика доро «Саг—сэсэн һургагша» гэһэн гаршагтай редакционно статья. «Ленинскэ партиин съездые үгтуулан» гэһэн бүлэгтэ хэдэ хэдэн мэдээсэлнүүд. ТАСС-ай болон бусад шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Комсомолой ажабайдал» гэһэн бүлэгтэ Д. Цыбикжаповай,—«Залуушуулые хүмүүжүүлгэдэ онсо анхарал» гэһэн корреспонденци. Экономическа эрдэмэй доктор А. Курский гэгшын — «Экономикоёо түсэбэй ёһоор хүгжөөлгэ—социализмын хуули» гэһэн статья. «Шэнэ барилгануд дээрэһээ» гэһэн бүлэгтэ В. Островскиин статья.

Гурбадахи хуудаһанда: «Таниие хэн гэжэ мүнөө нэрлэхэб?» гэһэн кинофильмда В. Николаевай шүүмжэлэл. ТАСС-ай, АПН-эй корреспондентнүүдһээ абтаһан мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Октябрь» журнал манай айлшан» гэһэн юрэнхы гаршаг доро материалнуудые толилоглобо.

САГАЙ УЛ...

Ноябриин 24—25... нүүдтэ бүрхэгшэг... шадар болон дунд... багахан саһан орох... тээһээ һалхилха. Хой... хааминан аймагуудта... —34 градус, удэрто... шэ нютагуудта һүн... үдэртөө 10—15 гр... байхаар хүлеэгдэнэ.

Улаан-Удын ам... мэдээсэһэнэй ёһоор... публика доторнай... нэгэ сэлмэжэ байха... гуудта 18—23, бэшэ... —18 градус хүйтэн...

ЮРТЭМСЭ ДЭЭРЭ ЮУН БОЛОНОБ?

АРСАЛДААТАЙ ОРШОН БАЙДАЛДА...

Америкын гүрэнүүдэй организациин (ОАГ) 2-дохи онсо яаралтай конференци Бразилиин нисдэл Рио-де-Жанейрэ городто ноябриин 17-до нээгдээ. Тэрээндэ США-гай, Латиин Америкын 18 ороной гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд хабаадаха. Экономическа харилсаа холбооной, ОАГ-гай эрхэ түлөөлэлгэ үргэхэлгын асуудалнууд, бүмбэрсэг дэлхэйн баруун талын захалтахи «коммунис һүйдхэлтэ ябуулга» гэдэг тухай асуудал зүбшэхэ зүйлдэнь оруулагдаһан байна. Америкэ хооронын саг үргэлжын зэбсэгтэ хүсэнүүдые байгуулха тухай асуудал зүбшэхэ зүйлдэ оруулагдаагүй. Гэбэшье, энэнь тус асуудал конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэгүй гэһэн удхатай бэшэ юм. ОАГ дотор зонхилжо байдаг США энэ асуудалые зүбшэхэ зүйлдэ зорюута оруулаагүй. Юуб гэхэдэ, һаяшагай урагшагүй дүй дүршэлые хараада абаһан байна. Ушарынь, ОАГ-ай конференци энэ жэлдэ хоёр дахин хойшолуулагдаһан юм. Америкэ хооронын зэбсэгтэ хүсэнүүдые байгуулха үршагта проектээ ОАГ-та баталуулха гэһэн США-гай һанаашалгые латиин америкынхид угаа өхээр буруушаажа ороһон юм. Энэ һүргаалые хараадаа абаха, мүнөө нарин байха гэжэ Вашингтон бодомжолһон байна.

США-гай ударидалга доро «Америкэ хооронын зэбсэгтэ хүсэнүүдые» байгуулга Латиин Америкэдэ бэелүүлхэ гол политическэ зорилгонуудаймнай нэгэн гэжэ Вашингтон тоолодог. Имагтал иимэ хүсэнүүд өөртэнь таарамжагүй правительствын засагые гартаа абаһан ороондо США-гай зэбсэгтэ интервенци хэхэ угаа таарамжатай захабша болоожо үгэхэ гэжэ Вашингтон һанамжална. Латиин Америкын дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха тухай резолюциие США-гай түлөөлэгшэдэй палата баталан абахадаа, «Америкэ хооронын хүсэнүүдые» захабша болгон Доминиканска Республикада янканууд хэһэн шэнги тиимэ шэнэ гэмтэ ябуулганууды хэхэ зүбшөөл США-гай правительствада үгэһэн болоно гээшэ.

Латиин Америкын арадуудай хүбы заяае шидхэхэ эрхэ өөртөө олгохо гэһэн Вашингтоной убайгүй һорилгэнүүдые буруушаалга энэ түби дээрэ минута соошье һуларнагүй. Латиин Америкэдэ США-да дурагүйлхэхэ ябадал угаа ехээр дэлгэржэ байнхай. Энэнь ОАГ-гай конференциде хабаадажа байһан ороныдай правительствануудай хараа бодолдо нүлөө үзүүлэнгүй байжа шадаагүй. «Бусадай хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, арадуудай өөрыгөө тодорхойлхо гол ёһонуудые һуларуулжа шадахаар ОАГ-гай уставые ямарааршье хубилгалгые Мексикэ буруушааха» гээд Мексикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Антонио Каррильо лорес мэдүүлээ. Чили болон Уругвай мүн лэ иимэ хараа бодол баримталдаг.

Америкэ хооронды зэбсэгтэ хүсэнүүдые байгуулха тухай асуудалай «гаража ерэбэл», тэрэние зүбшэн хэлсэхэдээ, «бусадай хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, арадуудай өөрыгөө тодорхойлхо гол ёһые хамагай түрүүндэ хүтөлбэри болгохо хэрэгтэй» гээд Боливиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Сентено Анайя мэдүүлээ. Аргентинэ жиирэй, тудэгэсэнги хараа бодол баримталдаг, харин Венесуэлэ конференциде хабаадалсахаһаашье арсаһан байна. Онсо зэбсэгтэ хүсэнүүдые байгуулха һанамжые минии орон дэмжэхэгүй гээд Чилиин түлөөлэгшэ конференциин нээгдэхэһээ хөөр час үрид пресс-конференци дээрэ дахяад мэдүүлээ. Конференциин зүбшэхэ зүйлдэ Чилиин дурагүйгөөр хандадаг байһаниинь үшөө юун дээрэһээ хараганаб гэхэдэ, тэрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министр мүнөө хүрэтэр конференциде ерээгүй байһаар.

Хүсэнүүдэй иимээр хубааржа байлгаһаа уламжалан, конференци дээрэ США-да нилээд таарургүй шүүрнууд тохёолдохо болоно. «Хэдэр» правительствануудые номгоруулхын тулада США-гай гүрэнэй секретарь Дин Раск конференциин нээгдэхын үрда тээ аяншалганууды хээ. Венесуэлэ, Уругвай болон Аргентинэдэ тэрэ хүрэһэн байна. Эндэ ябахадаа Америкэдэ эсэргүү уряа хашхаралдалгануудаар үгтагдажа, Латиин Америкын ямар һанал эрмэлзэлгэтэй байһыень тэрэ бэеэрээ ажаглаха аргатай болоһон байна. Вашингтон өөрынгөө эмиссар Ричард Рассел гэгшые Доминиканска Республика эльгээжэ, билдагуушалга гаргаһан байна. Энэ ороной дотоодын хэрэгүүдтэ «Америкэ хооронын хүсэнүүдэй» хамааралсалгые һайшааһан үгэ конференци дээрэ эзэлхыень, Доминиканска Республикые үгэдөө оруулха зорилго энэ аяншалгын үмэнэ табихыень баадхаа. Энэнь, США-гай һанамжыч ёһоор, Америкэ хооронын саг үргэлжын зэбсэгтэ хүсэнүүдые байгуулха түсэбүүдээ баталуулгалань эсэргүүсэлтые һуларуулжа үгэхэ зэргэтэй болоно.

Зүгөөр эдэ мэхэ гохонуудынь, США-гай байдалые баталханагүй. Бүмбэрсэг дэлхэйн баруун талын захадта США-гай бэелүүлдэг политикада Латиин Америкын арадуудай угаа ехээр дурагүйлхэжэ байһан оршон байдалда Рио-де-Жанейрэ городтохи конференци нээгдээ.

ЗИМБАБВИИН АРАД ҺҮГЭДЭН УНАХАГҮЙ

Урда Родези бэеэ даанхай байдалтай болоо гэжэ соносхолго 4 миллион тоото африкан хүн зониие үсөөхэн будэг сагаан шарайтад дарлажа байна гэжэ батадхажа үгэнэ. Урда Родезиин расистнуудай эндэ ябуулгые ганзуурһан расист, ЮАР-ай премьер-министр Хендрик Фервурд элитээр маттаһан байна. Энэнь тушаан болоһон үшар бэшэ.

Урда Родезиин захиргаанай тулоо гол харюусалгатай Англиин хэрэгсэнгүй байһанай ашаар Урда Родезиин расистнууд өөһэдынгөө гэмтэ түсэбүүдые бэелүүлээ. Имагтал Англи 1961 ондо Урда Родезидэ расис конституциие бэтэглээ, африкан олонхидые сагаан шарайта үсөөнхидэй эзэрхэлгые батадхаа, экономическа болон сэрэгэй талаар бэхижэлгэдэнь расис засаг түрэдэ али болохоор туһалаа.

Урда Родези «бэеэ даанхай байдалтай» болоо гэжэ соносхогдоһоной һүүлээр болоһон үшарнууд иимэ тобшололые лаблажа үгэнэ. Расистнуудта эсэргүүгээр сэрэгэй хүсэ хэрэглэхэ эрхэтэйшье байгаа һаа, Англи энээнһээ арсаа. Расистнуудта эсэргүү шанга хэмжээ абахые хүсэдэг байһан хэбэртэйгээр өөрыгөө дэлхэйн олониитэдэ харуулха гэһэн һэдэлгэ Англи гаргана. Урда Родезидэ эсэргүү экономическа, финансова хэмжээнүүдые абаха эрхэ правительствада олгоһон хуулиие Англиин парламент баталан абаа. Зүгөөр эдэ хэмжээнүүдынь Урда Родезиин расистнуудта тиимэ ехэ хохидол ушаруулхагүй гэжэ бүри мүнөө эли болоод байна. Лондондо соносхогдоһон экономическа хэмжээнүүдынь өөдэгүйнүүд. Мүн Англиин правительство нефть худалдалгые хориһон хэмжээнүүдые абахаһаа мүнөө дээрээ арсанхай.

ООН-до Англиин түлөөлэгшэдэй хэрэглэһэн тактикада анхарал хандуулхаар байна. Урда Родезидэхи байдал тухай асуудалые Аюулгүйн Советдэ табиха үүсхэл Англи гаргаал! Англи иимэ алхам юундэ хээбгажэ парламентда премьер Вильсонһээ асуухадань, тэрэ иигэжэ харюусаа: «Маанадай иимэ юумэ хээгүй һаа, ондоо хэн нэгэн иимэ асуудал табиха байгаа...». Асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ бусад оронуудай нүлөө үзүүлгые һуларуулха зорилго гадаадын хэрэгүүдэй министр Стюарт урдаа табиһан байгаа гээд «Дейли телеграф» газетэ тайлбарилһан байха юм. Урда Родезидэ эсэргүү экономическа өөдэгүй хэмжээнүүдые абаха һэдэлгэ Англи гаргаа.

Англиин иимэ хараа бодол имагтал Урда Родезиин премьер-министр Я. Смидтэ хүсэ оруулжа үгэһэн байна. Тэрэнэй түрүүшын ябуулга гэхэдэ, Урда Родезидэ онсо байдал соносхоо. Удаань сэрэгэй частнууд африкан тосхонуудта оруулагдаа, Замбиин хилэ дээрэ сэрэгүүд олоор суглуулагдаа. Хэблэлдэ шанга хиналта тогтоогдоо.

Зимбабвиин арадта туһалхаар бэлэн байһанаа Африкын нэгэдэлэй организаци лаблан баталаа. Африкын гүрэнүүдэй зүгһөө хэмжээнүүд абтажа байна. Урда Родезиин тугтай суднануудай Суэцкэ каналаар гарахые зүбшөөхэгүйбди гэжэ. ОАР-ай правительство мэдүүлээ. Занзибар Урда Родезитэй худалдаа наймаа эрхилхые хүсэдөөр хорёо. Урда Родезидэ мүнгэ переводоор эльгээлгые хорихо тухай Танзани захиралта гаргаа. Хамтын сэрэгэй хүсөөр хамааралсаха хүрэтэр яаралтай хэмжээнүүдые расистнуудта эсэргүүгээр абахыень уриалан Африкын бүхы бэеэ даанхай гүрэнүүдэй хүтөлбэрилагшадта Гвинейн президент Секу Туре ханлаһан байна. Ганын, Малиин, Алжирай, Эфиопиин, Угандын, Конгын (Браззавиль) правительствануд мүн лэ иимэ хараа бодол баримтална. Зимбабвиин арадта талархажа байһан тухайгаа Советскэ правительство мэдүүлһэн байна.

ТЭМСЭЛ ДҮҮРЭЭГҮЙ

Урда Корейтэй харилсаагаа захаруулха тухай договор гэдэгые Японой либерально-демократическа зонхилхы парти парламентска гуримые сахингүйгөөр доодо палатада баталуулжа шадаа.

Октябриин 5-һаа ноябриин 13 хүрэтэр парламентын заседани дээрэ договорой зүбшэн хэлсэгдэхэдэ, социалис болон коммунис партинуудһаа депутадууд Япон Урда Корей хоёрой хоорондохи үгэсэлгые элишэлхын тулада парламентын трибуные хэрэглэһэн байгаа. Япон Урда Корей хоёрой хоорондохи хэлсээн имагтал Японой бүлэг капиталистнуудай аша туһада таарамжатай юм. Үшөө ямар гол аюул биб гэхэдэ, энэ хэлсээн хадаа бүхы Корейн арадта хамаатай асуудалнуудые «шидхэхэ» һэдэлгэ болоно гээшэ. Японой правительство США-гай эзэмдэлгын сэрэгүүдээр байгуулагдаһан Урда Корейн засаг түрэтэй хоорондоо үгэсэжэ, энэ засаг түрые «Корейн правительство» гэжэ хуули бусаар мэдэрэлгэдэ үндэһэлэн түс асуудал шидхэхые һэдэнэ.

Эдэ хэлсээнүүд Холбоото Штадуудай зүгһөө хэгдэһэн баалалтын үрэ дүн болоно. Азида США-гай бэелүүлдэг эзэрхэг түримхэй политическэ хараа шэглэлдэ бүри ехээр хамааралсуулхые оролдон, Японой правительствые болон Урда Корейн засагаархидые хоорондоо ойртолсохыень хэдэн жэлэй турша соо Холбоото Штадууд баадхадаг байгаа. Эдэ хэлсээнүүд Японойшье, Корейншье арадуудта туһатай бэшэ, имагтал Япон Корей хоёрой хоорондохи харилсаае саашадаа гуримшуулгала һаад ушаруулха байна. Эдэ хэлсээнүүд Япон Урда Корей хоёрой хоорондохи арсалдаае зайсуулаагүй.

Хуули бусаар дуугаа үгэлгые буруушаалгын тэмдэг болгон депутадууд коммунистнууд, социалистнууд болон «Комэйто» парти парламентын саашанхи хүдэлмэридэ хабаадалсахаһаа арсаа. Хэлсээнүүд эсэргүү тэмсэл үшөө дүүрээгүй. Энэ тэмсэл парламентын байшан соохоо гаража, бүхы Японой городууд болон тосхонуудай үйлсэнүүдтэ хэгдэдэг болоо. Правительствын тушаалһаа буухын түлөө, Япон Урда Корей хоёрой хэлсээе болюулхын түлөө тэмсэхыень ажалшадые уряалһан программые Японой профсоюзуудай генеральна советэй хүтөлбэри баталан абаа. Парламентын доодо палатые тараахын түлөө тэмсэлэй арадай комитедуд социалистнууд болон коммунистнуудай дэмжэлгээр ороной өлдэб городуудта байгуулагдахань, парламентые гараха тухай эрилтэдэ 40 миллион хүнэй гар табюулха кампани үнгэргэгдэхэ байна.

Д. КАСАТКИН.
(ТАСС).

Түймэршэн... «Галдагдаһан хооһон тала» байгуулхын тулада гитлеровецүүд дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ өөрынгөө эзэмдэһэн нютагуудай энгэй хүн зоной гэр байрые эгээл нигэжэ галдадаг байгаа. Энэ зурагые ЮПИ-гэй корреспондент Урда Вьетнамда эдэ үдэрнүүдтэ буулгаһан байна. США-гай армиин лейтенант энэ һарабша сарайе галдажа байна. Америкын агентствын баталамжын ёһоор энэ сарайе партизануд хэрэглээ гэһэн хэбэртэйгээр хэлэлдэнэ.

ТАСС-ай фотохроника.

Совет артистнууд дээдэ хайрада хүртэбэ

ХАНОЙ, ноябриин 20. (ТАСС). Хойто Вьетнамда гастрольдо ябаһан Сибириин арадай хатарай ансамбль ДРВ-гэй правительствын шидхэбэреэр Ажалай нэгэдэхи шатын орденоор шагнагдаа. Хилын саана гараһан артистнуудай коллектив ажалдаа амжалта туйлаһанай түлөө анха түрүүн ДРВ-гэй эгээн дээдэ хайрада хүртэбэ. 36 концерт ДРВ-дэ харуулһан совет артистнуудай шадабари иимээр сэгнэгдэһэн байна. 14 концертыень сэрэгэй түрбэдэхи зонын зенитчигүүд болон һайн дуратанда харуулһан байгаа.

Ажалай нэгэдэхи шатын орден үсэгэлдэр нисдэлэй олониитын түлөөлэгшэдэй хабаадалгатай баярай оршон байдалда совет ансамбльда барюулагдаа. Ёһолол дээрэ үгэ хэлэһэн ДРВ-гэй культурын министр Хоанг Минь Зиам иигэжэ мэдүүлээ: «Манай ороондо хүндэ хүшэр байдалай тохёолдоод байһан үедэ ансамблиин ерэһэндэ бидэнэр хизаарлашагүйгөөр баясанабди. Совет артистнуудай гайхамшагта һайхан концертнууд вьетнам-совет дайшалхы хани барисаае улам ехээр бэхижүүлээ».

Парламентые тараахa

ТОКИО, ноябриин 20. (ТАСС). Япондо демократиие һэргээхэ гансахан лэ зам хадаа парламентын доодо палатые тараахa ябадал болоно гээд социалис партиин түрүүлэгшэ Сасаки мүнөөдэр мэдүүлээ.

Японой ажалшадай байдалые бүри муудуулхаар политика бэелүүлжэ байһанайнь түлөө Сатын правительствые, зонхилхы либерально-демократическа партиие Токиодо партиин гэшүүдэй үмэнэ үгэ хэлэхэдэ Сасаки эрид шангаар буруушаагаа.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэ... Советэй Президиумэй засед...

СОФИ, ноябриин 20. (ТАСС). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй Президиумэй заседани мүнөөдэр эндэ нээгдээ. Олон ороной эб найрамдалай худалөөнэй элитэ ехэ түлөөлэгшэд эндэ суглараа. Эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй шухалын шухала асуудалнуудые заседаниде хабаадаташад хоёр үдэрэй турша соо зүбшэн хэлсэхэ юм. Урда Вьетнамда Америкын эзэрхэг түримхэй ябуулгые сухарюулан сохихо хэмжээнүүдтэ, Европ... гүй байдалай, энхэ... зэргэ оршон байлг... нуудта, мүнөө үеэ... халын шухала... тусгаар анхарал... байна.

Эб найрамдал ха... лөө тэмсэлэг... уран зохёолшо Н. ... академик Е. К. Фе... бусад заседани дээ...

Аюулгүйн Совет...

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 20. (ТАСС). Урда Родезидэхи байдал тухай резолюциин шэнэ проектые Боливиин болон Уругвайн түлөөлэгшэд Аюулгүйн Советэй заседани дээрэ үсэгэлдэр оруулаа.

Аюулгүйн Совет хадаа Урда Родезидэхи расис үсөөнхидэй үймөөе дарахыень, хуули бусын засаг түрые түргэнөөр усадхахын тулада үрэ ехэтэй бүхы хэмжээнүүдые абахыень Англиин правительствые уриална, хуули бусын засаг түрые тэдэхэхэр, ямаршье буулга хэхэһээ, тусхайлбал, бүү зэбсэг болон сэрэгэй материалнуудые үгэхэһөө бэеэ барихыень, Урда Родезитэй бүхы экономическа харилсаагаа таһалдуулхын тулада бүхы шадаха юумэе хэхыень, нефть үгэлгые хорихыень бүхы гүрэнүүдые уряална гээд проект соо хэлэгдэнэ.

Боливиин болон Уругвайн дурадхаһан документ хадаа урда тээнь оруулагдаһан британска проектые болон Африкын бүлэг оронуудай дурадхаһан проектые тааралдуулха гэһэн ябадал болоно гэжэ Советэй заседаниин забһарлалгын үедэ хоёрэлдөөнүүд гараһан байха юм. ООН-ой уставай 42 болон 43 статьянуудаар хараалагдаһан бүхы хэмжээнүүдые расистнуудта эсэргүүгээр хэ... Африкын бүлэг ор... хаһан байгаа. Ур... экономическа, ... болон консульско... даа хүсэдөөр та... нефть болон нефте... үгэлгые хорихыень... на, почтово-телегра... болюулхыень бүхы... Африкын бүлэг оро... хаһан резолюци мүн... han байха юм.

Уругвай Боливи... радхаһан проект үр... жээнүүдые абаха... лаагүй, баларааг... байна.

Мухаммед Фарра... эли тодо шидхэбэ... Советэй гэшүүд найр... гэжэ мэдүүлээшье, ... Боливи хоёрой про... жээ. Бүхы хэмжээнүү... хые, тэрэ тоодо, ра... усадхахын тулада ... лэхые, африкан нютаг... хые хамгаалхые Аф... нуудта урда мэтэ ба... Ганын гадаадын хэр... нистр Квейсон-Сек... тэмдэглээ.

Нэгэ байлдаанай дүнгү...

ХАНОЙ, ноябриин 20. (ТАСС). Митхо провинциин захиргаанай центрһээ 6 километртэ оршодог Танхиептэхи агаарай-сэрэгэй баазада Урда Вьетнамай түлөөрэлгын армиин сэрэгшэдэй һаяхан зоримгойгоор доботолоо, Америкын 6 самолет усадхагдаһан, дайсанай хоёр батальон һамна бута сохигдоһон байгаа. Урда Вьетнамай патриодуудай «Освобождение» гэжэ агентствын мэдээсэлые үнэһэ болгон энээн тухай Вьетнамһаа мэдээсэнэ.

Мэлээсэл соо үзаагдаһанай ёһоор патриодууд Амер... зые миномёдуудаар ... даһанайнгаа һүүлээ... дээрэ орожо, тэнэ... лёдуудые тэһэлһэн.

Тиихэ үедэ добото... аэродромые хараал... той, мүн дутэ шадар... han ондоо хоёр батал... га тулалдаа хээ. Ч... турша соо болоһон ... үедэ харуулай боло... батальон һамна бут... 5 тагнуулай-самолёт, ... спортна самолёт, ... 20 автомашина усл...

Чадта үгэсэлгэ элируулэ...

КОТОНУ, ноябриин 20. (ТАСС). Мүнөөнэй правительствые унагааха, орон дотор султануудай феодальна засаг түрые һэргээхэ зорилготой үгэсэлгые Чад республикын гүрэнэй аюулгүйе сахиха органууд элируулээ гээд Форт-Ламиин радиогоор үгэ хэлэхэдээ, Чадай президент Франсуа Томбалбей мэдүүлээ. Чадай нисдэлдэ үсэгэлдэр үглөөгүүр хэдэн хүн, тэрэ тоодо 3 министр, национальна суглаанай вице-түрүүлэгшэ, ... мэрэй орлогшо ... гэжэ тэрэ лаблан ... лээ...

Намайе, намда ... даг министнүүд ... ментын гэшүүдые ... үгэсөөшэд хараалһан ... Томбалбе мэдүүлээ.

Редактор
Ц. О. ...

Манай адрес, телефон

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор... **улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, ... тора—38-42, зам. редактора—35-84, секрета... отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, пр... —48-89, 33-61, корректорская—35-95.**

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: пар... —40-49, идеологический—24-74, советского ст... быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-3... ции—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати ... Министров Бурятской АССР.

Н03725. Зак. ...